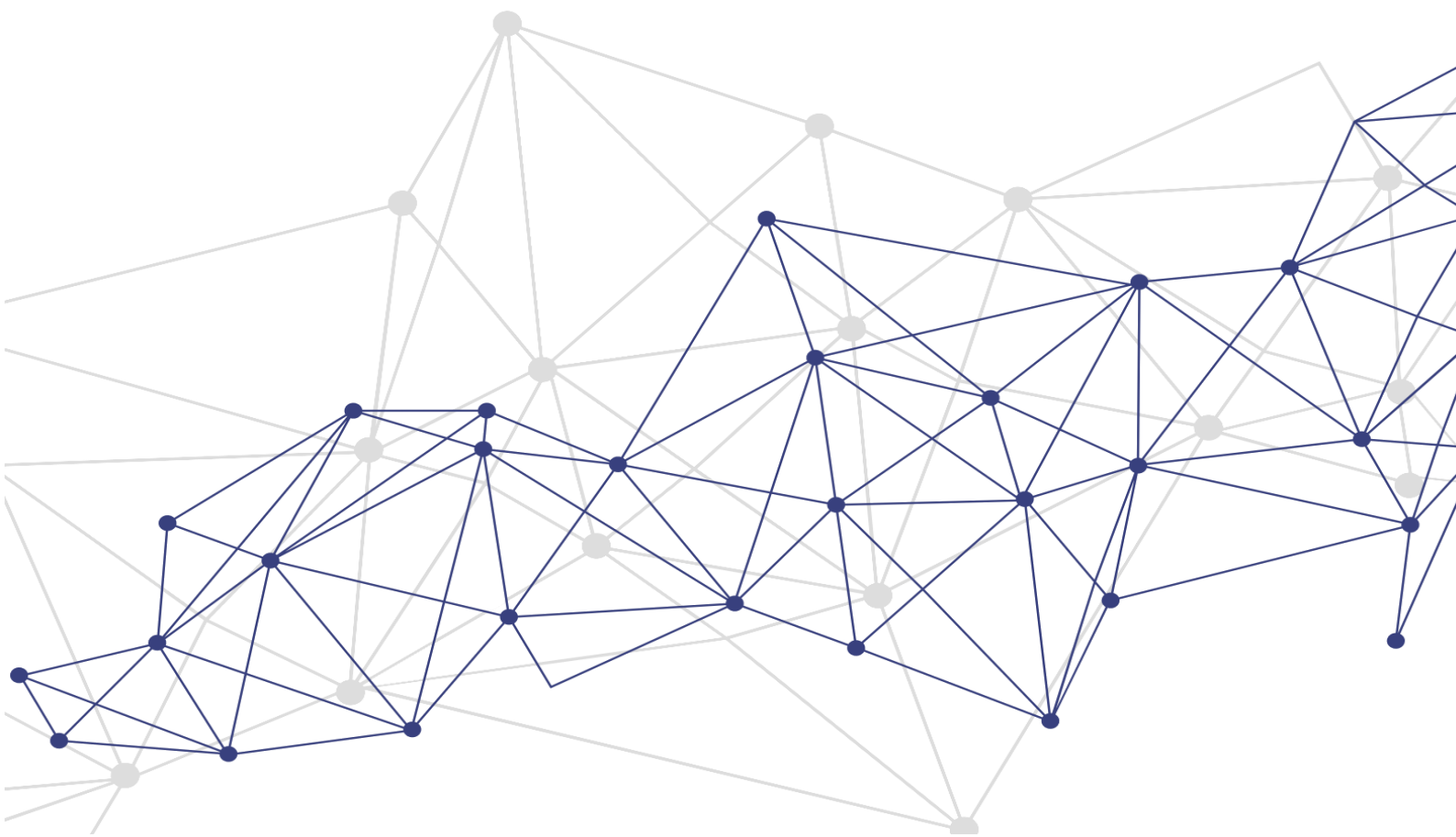

ЗВІТ

про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування

ЗМІСТ

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ТА СКОРОЧЕННЯ	3
ВСТУП	4
1. ПРАВОВА ОСНОВА	7
2. ЗБІР ДАНИХ	10
3. ВИЗНАЧЕННЯ (ВЕРИФІКАЦІЯ) ТОВАРНИХ ТА ГЕОГРАФІЧНИХ МЕЖ РИНКУ ПОСЛУГ	15
3.1. ТОВАРНІ МЕЖІ РИНКУ	15
3.2. ГЕОГРАФІЧНІ МЕЖІ РИНКУ	28
3.3. ЧАСОВІ МЕЖІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ	30
4. АНАЛІЗ РИНКУ	31
4.1. ОЦІНКА ВІДПОВІДНИХ РОЗДРІБНИХ РИНКІВ ПОСЛУГ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОПТОВИМИ РИНКАМИ ПОСЛУГ ТРАНЗИТУ ТРАФІКУ	32
4.2. ОГЛЯД ЦІНОВИХ ПРОПОЗИЦІЙ	34
4.3. ОЦІНКА РОЗДРІБНОГО РИНКУ ЗА ТЕСТОМ ТРЬОХ КРИТЕРІЇВ	36
4.4. ОЦІНКА ОПТОВОГО РИНКУ ЗА ТЕСТОМ ТРЬОХ КРИТЕРІЇВ	38
5. ВИЗНАЧЕННЯ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ, ЯКІ ІНДИВІДУАЛЬНО АБО СПІЛЬНО МАЮТЬ ЗРВ	46
6. ОЦІНКА СТАНУ РИНКУ ПЕВНИХ ПОСЛУГ ТА НАСЛІДКІВ В МАЙБУТНЬОМУ, ЯКЩО ТАКИЙ РИНОК НЕ ПІДПАДАЄ ПІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	46
7. РЕЗУЛЬТАТИ КОНСУЛЬТАЦІЙ З УЧАСНИКАМИ РИНКУ, ІНШИМИ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ	49

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ ТА СКОРОЧЕННЯ

Позначення / Скорочення	Пояснення
	Автоматична телефонна станція (АТС)
	Опорно-транзитна станція з функціями автоматичної міжміської телефонної станції (ОПТС/АМТС)
	Автоматична міжзонова/міжміська телефонна станція (АМТС)
	Центр комутації рухомого зв'язку з функціями автоматичної міжміської телефонної станції (ЦКРЗ/АМТС)
	Міжнародний центр комутації (МЦК)
	Абонент фіксованого зв'язку
	Абонент рухомого зв'язку
	Станція мобільного зв'язку
	Точка взаємоз'єднання
	Централізована база даних перенесених номерів (ЦБД ПН)
	Локальна база даних перенесених номерів (ЛБД ПН)
аналіз ринку послуг транзиту трафіку	Аналіз ринку послуг транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування
Закон про ЕК	Закон України «Про електронні комунікації»
Закон про ТК	Закон України «Про телекомунікації»
Звіт	Звіт про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування
ЗРВ	Значний ринковий вплив
ІРП	Істотна ринкова перевага
МЮУ	Міністерство юстиції України
НКЕК	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку
НКРЗІ	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації
послуги транзиту трафіку / ринок 10	Послуги транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування
постачальник	Постачальник електронних комунікаційних мереж та/або послуг

ВСТУП

На виконання рішення НКЕК від 26.03.2025 № 191 «Про проведення аналізу ринку послуг транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування» проведено аналіз ринку послуг транзиту трафіку.

Аналіз ринку послуг транзиту трафіку проведено відповідно до Плану з проведення аналізу ринків певних електронних комунікаційних послуг, характеристики яких можуть обґрунтовувати запровадження регуляторних зобов'язань, передбачених розділом XII Закону України «Про електронні комунікації», на 2025 рік від 03.10.2024 № 6/141/орг та Порядку ідентифікації, визначення та аналізу ринків певних електронних комунікаційних послуг, затвердженого постановою НКЕК від 31.05.2023 № 218, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 20.07.2023 за № 1229/40285 (далі - Порядок), яким встановлено організаційно-правові засади процедури аналізу ринку певних електронних комунікаційних послуг, характеристики яких можуть обґрунтовувати запровадження регуляторних зобов'язань та визначення постачальника(ів) із ЗРВ на цих ринках.

Рішенням НКЕК від 01.11.2023 № 412 затверджено Перелік ринків певних електронних комунікаційних послуг, характеристики яких можуть обґрунтовувати запровадження регуляторних зобов'язань, передбачених розділом XII Закону України «Про електронні комунікації», який сформовано відповідно до Індикативного переліку України відповідних ринків, що мають бути проаналізовані відповідно до статті 116 Угоди¹ про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, та результатів аналізу ринків певних електронних комунікаційних послуг за попередні періоди. Таким чином, потреба у проведенні окремої процедури ідентифікації відповідних ринків, які зазначені у цьому рішенні – відсутня.

З огляду на абзац третій пункту 4 розділу III Порядку, яким визначено, що НКЕК проводить аналіз ринку певних послуг упродовж строку, що не перевищує п'яти років з дня визначення постачальників із ЗРВ за результатами попереднього аналізу, то у 2025 році спливає п'ятирічний термін проведення повторного аналізу ринку послуг транзиту трафіку, результати якого затверджено рішенням НКРЗІ від 14.01.2020 № 11.

У Звіті аналізуються послуги на оптовому рівні, а саме, послуги транзиту трафіку (ринок 10).

Ринок послуг транзиту трафіку довгий час підпадав під правове регулювання в країнах Європейського Союзу (ЄС), оскільки постачальники мереж були єдиними суб'єктами господарювання, які мали контроль та управління власною мережею. Однак, починаючи з 2007 року Європейська Комісія неодноразово переглядала підхід до регулювання та дійшла висновку,

¹ https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/ugoda-pro-asociaciyu/20_Annexes.pdf

що цей ринок більше не відповідає критеріям для попереднього регулювання². Такий підхід став результатом еволюції ринків і запровадження нових механізмів, які забезпечують конкурентність та ефективність без необхідності попереднього регулювання³.

Відповідно, цей аналіз ринку проведено з урахуванням найкращих практик аналізу ринків в Європейському Союзі (ЄС), включаючи висновки ряду національних регуляторних органів країн-ЄС, а саме: Португалії, Литовської Республіки, Ірландії, Чеської Республіки, Бельгії та Республіки Мальта.

Протягом 2015-2020 років проводилось дослідження вказаного ринку за результатами яких, були прийняті відповідні рішення:

- рішення НКРЗІ від 01.03.2016 № 111 «Про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіка на мережах фіксованого та рухомого (мобільного) телефонного зв'язку і накладення на операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою регуляторних зобов'язань», яким визначено 32 оператори телекомунікацій з ІРП на ринку послуг транзиту трафіка на мережах фіксованого зв'язку на місцевому рівні, 12 операторів – на міжміському рівні та 7 операторів – на міжнародному рівні;

- рішення НКРЗІ від 27.02.2018 № 115 «Про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіка на мережах фіксованого та рухомого (мобільного) телефонного зв'язку і накладення на оператора телекомунікацій з істотною ринковою перевагою регуляторних зобов'язань», яким визначено Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» оператором телекомунікацій з ІРП на ринку послуг транзиту трафіка на мережі фіксованого зв'язку на місцевому, міжміському та міжнародному рівнях;

- рішення НКРЗІ від 14.01.2020 № 11 «Про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіку у фіксованій телефонній мережі загального користування», яким визначено Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» оператором телекомунікацій з ІРП на ринку послуг транзиту трафіка на мережі фіксованого зв'язку на місцевому, міжміському та міжнародному рівнях.

Згідно з рішенням НКРЗІ від 14.01.2020 № 11 на ПАТ «Укртелеком», як на оператора телекомунікацій з ІРП на ринку послуг транзиту трафіку, були покладені зобов'язання, передбачені Законом про ТК, зокрема:

- **недопущення дискримінаційних дій** щодо інших суб'єктів ринку послуг транзиту трафіку;

- **забезпечення взаємоз'єднання мереж** на технічних, організаційних та економічних умовах, визначених НКРЗІ;

- **дотримання розрахункових такс та плати за доступ**, встановлених НКРЗІ, за послуги пропуску трафіку та доступу до мережі;

² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2007.344.01.0065.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2007%3A344%3ATOC#ntc2-L_2007344EN.01006501-E0002

³ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020H2245#ntr2-L_2020439EN.01002301-E0002

▪ **подання до НКРЗІ пропозицій** щодо умов взаємоз'єднання з мережею ПАТ «Укртелеком» для публікації в офіційному бюлетені – каталозі пропозицій операторів телекомунікацій;

▪ **заборона відмови у взаємоз'єднанні мереж** у точках, зазначених у каталозі пропозицій ПАТ «Укртелеком», крім випадків, коли мережа не відповідає вимогам законодавства.

Відповідно до рішення НКРЗІ від 09.10.2018 № 525, зареєстрованого в МЮУ 30.10.2018 за № 1227/32679, з 2019 року встановлено граничні розрахункові такси за послуги транзиту трафіку голосової телефонії на міжміському рівні в мережах операторів телекомунікацій з ІРП. Верхній рівень розрахункової такси становив 0,03 грн за хвилину без податку на додану вартість.

З 1 січня 2022 року, у зв'язку з набранням чинності Закону про ЕК, зазначені зобов'язання втратили чинність. Відповідно, послуги транзиту трафіку надаються в умовах дерегуляції ринку послуг транзиту трафіку, а умови взаєморозрахунків між постачальниками мереж (операторами) визначаються на договірних засадах.

Метою аналізу ринку певних послуг є виявлення та усунення бар'єрів для конкуренції на роздрібному рівні. Для цього аналіз ринку послуг транзиту трафіку на оптовому рівні має починатися з оцінки відповідного ринку на роздрібному рівні. Якщо такий аналіз показує, що ринок на роздрібному рівні є ефективним та конкурентним, то попереднє регулювання на оптовому рівні може вважатися недоцільним.

Ех-ante регулювання ринку послуг електронних комунікацій полягає у максимальному задоволенні потреб кінцевих користувачів послуг, стимулюванні довгострокової конкуренції та підтримці інвестицій у розвиток мереж. Потреби кінцевих користувачів послуг задовольняються, коли конкуренція між постачальниками дозволяє надавати якісні послуги за конкурентними цінами з додатковими перевагами для користувачів послуг.

Регулятор має на меті заохочувати відкриту, чесну та ефективну конкуренцію. Кожне рішення, ухвалене регулятором, впливає на конкурентні умови, тому необхідно оцінювати, чи перевищує вигода для користувачів послуг можливий негативний вплив на ринок.

Цілі аналізу ринку послуг транзиту трафіку включають оцінку конкурентного середовища на роздрібному рівні. Якщо умови ринку визнаються неконкурентними, тобто виконується тест трьох критеріїв у сукупності, то визначається постачальник із ЗРВ, який має домінуюче становище, що дозволяє йому діяти незалежно від конкурентів та кінцевих користувачів. Якщо ж не виконується хоча б один із критеріїв, то регулювання не запроваджується, і проводиться оцінка стану ринку певних послуг та наслідків у майбутньому.

1. ПРАВОВА ОСНОВА

Відповідно до статті 82 Закону про ЕК регуляторний орган у встановленому ним порядку проводить аналіз ринку та визначає, чи є ринок певних послуг таким, що підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань, та відповідно до статті 83 Закону про ЕК визначає постачальника електронних комунікаційних мереж або постачальника електронних комунікаційних послуг таким, що має ЗРВ, якщо він самостійно або спільно з іншими постачальниками електронних комунікаційних мереж чи постачальниками електронних комунікаційних послуг займає становище на ринку, еквівалентне домінуючому, що дає можливість йому діяти значною мірою незалежно від конкурентів і кінцевих користувачів.

Згідно з пунктом 5 частини четвертої статті 4 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» з урахуванням положень статей 82-83 Закону про ЕК проведення аналізу та визначення постачальників із ЗРВ, належать до повноважень НКЕК.

Відповідно, НКЕК керується встановленими організаційно-правовими засадами процедури ідентифікації, визначення та аналізу оптового та/або роздрібного ринку певних електронних комунікаційних послуг, визначення постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг із ЗРВ на цих ринках, затверджених Порядком.

В ході проведення аналізу ринку послуг транзиту трафіку була врахована низка нормативно-правових актів, що регулюють сферу електронних комунікацій, у тому числі найкращі практики попереднього регулювання в сфері електронних комунікацій ЄС:

- Закон України «Про електронні комунікації»;
- Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку»;
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII;
- Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/1972 від 11 грудня 2018 року про запровадження Європейського кодексу електронних комунікацій;
- «Рекомендації Комісії (ЄС) 2007/879/ЄС від 17 грудня 2007 року щодо відповідних ринків послуг у секторі електронних комунікацій, які підлягають попередньому регулюванню відповідно до Директиви 2002/21/ЄС Європейського Парламенту і Ради про загальну нормативну базу для електронних комунікаційних мереж і послуг (2007/L 344/65)»;
- «Настанови Комісії щодо аналізу ринку та оцінки значної ринкової влади відповідно до нормативно-правової бази Співтовариства для електронних комунікаційних мереж і послуг (2002/C 165/03)»;

- «Настанови щодо аналізу ринку та оцінки значної ринкової влади відповідно до нормативно-правової бази Європейського Союзу для електронних комунікаційних мереж і послуг (2018/С 159/01)»;
- постанова НКЕК від 31.05.2023 № 218 «Про затвердження Порядку ідентифікації, визначення та аналізу ринків певних електронних комунікаційних послуг», зареєстрована в МЮУ 20.07.2023 за № 1229/40285;
- рішення НКЕК від 01.11.2023 № 412 «Про затвердження Переліку ринків певних електронних комунікаційних послуг, характеристики яких можуть обґрунтовувати запровадження регуляторних зобов'язань, передбачених розділом XII Закону України «Про електронні комунікації»;
- рішення НКРЗІ від 05.04.2016 № 180 «Про затвердження Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації і визнання такими, що втратили чинність, рішень НКРЗІ від 04.11.2008 № 1189 та від 25.12.2008 № 1283», зареєстрованого в МЮУ 18.05.2016 № 739/28869;
- рішення НКРЗІ від 09.10.2018 № 525 «Про внесення змін до Розрахункових такс за послуги пропуску трафіку до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках послуг пропуску трафіку», зареєстрованого в МЮУ 30.10.2018 за № 1227/32679;
- постанова НКЕК від 10.08.2022 № 140 «Про затвердження Правил взаємоз'єднання електронних комунікаційних мереж», зареєстрована в МЮУ 13.09.2022 за № 1047/38383 (далі - Правила взаємоз'єднання);
- постанова НКЕК від 09.11.2022 № 209 «Про затвердження Порядку маршрутизації трафіка при наданні послуг міжособистісних електронних комунікацій з використанням нумерації», зареєстрована в МЮУ 25.11.2022 за № 1474/38810 (далі - Порядок маршрутизації трафіку);
- постанова НКЕК від 10.04.2024 № 181 «Про затвердження Порядку надання послуг перенесення номерів», зареєстрована в МЮУ 28.05.2024 за № 777/42122;
- наказ Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 26.08.2023 № 758 «Про затвердження Національного плану нумерації України», зареєстрований в МЮУ 31.08.2023 за № 1534/40590;
- наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 24.06.2015 № 355 «Про затвердження Технічних вимог до телекомунікаційних мереж загального користування України щодо забезпечення надання телекомунікаційної послуги перенесення абонентського номера», зареєстрований в МЮУ 17.07.2015 за № 872/27317;
- наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 14.04.2017 № 244 «Про затвердження Технологічного процесу взаємодії телекомунікаційних мереж між собою під час надання послуги перенесення абонентського номера і його подальшого обслуговування»;
- Звіт про результати аналізу ринків послуг термінації виклику (послуги голосової електронної комунікації) в електронних комунікаційних мережах загального користування у фіксованому місці та на електронні комунікаційні

мережі мобільного зв'язку, затверджений рішенням НКЕК від 11.12.2024 № 755
(далі - Звіт про результати аналізу ринків послуг термінації виклику).

2. ЗБІР ДАНИХ

НКЕК при проведенні аналізу ринку послуг транзиту трафіку використовувала інформацію, якою володіє, та інформацію, що була надана постачальниками мереж та/або послуг на запит НКЕК, регуляторної звітності, отриманої відповідно до Порядку звітності, з урахуванням Законів України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» та від 03.03.2022 № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану», загальнодоступних даних та даних у розпорядженні НКЕК про попередні дії постачальників мереж та/або послуг.

Таким чином, аналіз ринку послуг транзиту трафіку здійснювався на основі показників діяльності постачальників електронних комунікаційних мереж (далі - постачальник(ів) мереж), що надають послуги міжособистісної електронної комунікації з використанням нумерації (послуги голосової електронної комунікації) на мережах фіксованого зв'язку за період 2020-2024 років (без урахування даних тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, а також частини територій, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), у Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях).

Слід зазначити, що дані для аналізу ринку послуг транзиту трафіку отримані в умовах воєнного стану, що може вплинути на точність отриманих результатів. Враховуючи обмежені можливості збору інформації, можлива певна похибка у відображенні реальних результатів.

Крім цього, у процесі аналізу ринку послуг транзиту трафіку були враховані як дані Звіту про результати аналізу ринків послуг термінації виклику, так і дані, отримані в ході проведення зазначеного аналізу ринків.

Перелік постачальників мереж, які надають послуги транзиту трафіку, сформовано враховуючи:

- Реєстр постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг;
- регуляторну звітність, яка містить дані щодо транзиту трафіку;
- інформацію, якою володіє НКЕК, та інформацію, що була надана постачальниками мереж та/або послуг на запит НКЕК, зокрема:

- дані стосовно точок взаємоз'єднання із щонайменше двома іншими постачальниками мереж;
- дані результатів аналізу ринку послуг транзиту трафіку у фіксованій телефонній мережі загального користування, затвердженого рішенням НКРЗІ від 14.01.2020 № 11.

Наявні дані щодо точок взаємоз'єднання між постачальниками мереж дозволили встановити, що 9 постачальників мереж мають активні взаємоз'єднання з іншими мережами, в яких надаються послуги транзиту

трафіку. Загальна кількість таких точок взаємоз'єднання становить 673 одиниці, через які здійснюється маршрутизація транзиту відповідного виду трафіку послуг голосових електронних комунікацій розподіляються наступним чином:

Таблиця 1

Взаємоз'єднання мереж	Кількість точок взаємоз'єднання
на міжнародному рівні	22
на національному рівні	651

Таким чином, надання послуг транзиту трафіку між електронними комунікаційними мережами здійснюється 9 постачальниками, а саме:

- **АТ «Укртелеком»** - історична компанія, яка є постачальником послуг фіксованого голосового зв'язку в Україні, що забезпечує послугами голосової електронної комунікації (телефонний зв'язок). Для надання послуг голосового зв'язку використовуються технології аналогової телефонії (POTS) та цифрової мережі з інтеграцією послуг (ISDN).

В рамках модернізації, АТ «Укртелеком» поступово переходить на нові технології, такі як VoIP (Voice over IP), що дозволяють передавати голос через інтернет-протокол. Це підвищує ефективність використання фізичної інфраструктури та забезпечує кращу якість зв'язку у порівнянні з традиційними аналоговими технологіями.

АТ «Укртелеком» є одним із ключових постачальників послуг на мережах фіксованого зв'язку, за рахунок розгалуженої мережі фіксованого зв'язку, яка охоплює більшість населених пунктів України.

АТ «Укртелеком» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ПрАТ «ВФ Україна»** - постачальник послуг мобільного зв'язку, який надає широкий спектр послуг, включаючи послуги голосових електронних комунікацій, доступу до мережі Інтернет, цифрове ТБ, а також рішення для бізнесу. Компанія також пропонує послуги доступу до мережі Інтернет на мережах фіксованого зв'язку, а також цифрові послуги IoT-рішення (Інтернет речей), хмарні сервіси, кіберзахист, Big Data для бізнес-клієнтів.

ПрАТ «ВФ Україна» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку;

- **ПрАТ «Датагруп»** - один із ключових постачальників мереж та послуг фіксованого зв'язку в Україні, що спеціалізується на наданні послуг для

бізнесу та приватних користувачів, використовуючи традиційні та сучасні технології, зокрема послуги на основі VoIP, а також пропонує послуги віртуальних приватних мереж (VPN) для захищеного обміну даними. Компанія забезпечує широкий спектр послуг, включаючи послуги фіксованого зв'язку, високошвидкісного доступу до мережі Інтернет, послуги дата-центрів, хмарні рішення, а також цифрового телебачення. Компанія володіє власною розгалуженою волоконно-оптичною мережею, що охоплює всю територію України.

ПрАТ «Датагруп» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ПрАТ «Київстар»** - компанія надає послуги голосових електронних комунікацій та доступу до мережі Інтернет на власній мережі мобільного зв'язку. Крім того, ПрАТ «Київстар» надає послуги доступу до мережі Інтернет на мережах фіксованого зв'язку, доступу до цифрового телебачення та пропонує цифрові послуги Big Data, IoT-рішення (Інтернет речей), хмарні сервіси, кіберзахист постачальникам мереж та послуг фіксованого зв'язку за традиційними технологіями та VoIP. ПрАТ «Київстар» пропонує послуги ширококутного доступу до мережі Інтернет на основі технології GPON (Gigabit Passive Optical Network).

ПрАТ «Київстар» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ПрАТ «Фарлеп-Інвест»** - постачальник послуг фіксованого зв'язку за традиційними та сучасними технологіями, який надає послуги високошвидкісного доступу до мережі Інтернет та цифрового телебачення, а також володіє розгалуженою інфраструктурою волоконно-оптичних мереж, що дозволяє надавати інтернет-послуги за технологіями FTTB (Fiber to the Building) та GPON (Gigabit Passive Optical Network).

ПрАТ «Фарлеп-Інвест» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ТОВ «Євротранстелеком»** - національний магістральний оператор електронних комунікацій, який надає послуги передачі даних, доступу до Інтернету, організації оптичних каналів зв'язку та голосових сервісів. Компанія має власну волоконно-оптичну мережу та надає повний спектр електронних комунікаційних рішень.

ТОВ «Євротранстелеком» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку з мережі фіксованого зв'язку на мережі мобільного зв'язку;

- **ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації»** - надає послуги мобільного та фіксованого голосового зв'язку, доступу до мережі Інтернет.

ТОВ «Інтернаціональні телекомунікації» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку з мережі фіксованого зв'язку на мережі мобільного зв'язку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ТОВ «лайфселл»** - постачальник послуг мобільного зв'язку, який надає різноманітні види послуг, включаючи послуги голосових електронних комунікацій, доступу до мережі Інтернет, а також пропонує цифрові послуги Big Data, IoT-рішення (Інтернет речей), хмарні сервіси, кіберзахист тощо.

ТОВ «лайфселл» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами мобільного зв'язку;

- **ТОВ «Т.Р.Ком'юнікейшн»** - постачальник електронних комунікацій, який спеціалізується на наданні послуг транзиту трафіку, IP-телефонії, віртуальних АТС та інших рішень у сфері електронних комунікацій. Компанія має власну інфраструктуру та орієнтована на корпоративних клієнтів.

ТОВ «Т.Р.Ком'юнікейшн» на оптовому ринку послуг транзиту трафіку забезпечує:

- транзит міжнародного трафіку;
- транзит національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку;
- транзит національного трафіку з мережі фіксованого зв'язку на мережі мобільного зв'язку.

Рішенням НКЕК від 26.03.2025 № 191 «Про проведення аналізу ринку послуг транзиту трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування» були передбачені форми запитів (далі - Запит) до постачальників мереж, з метою

актуалізації даних постачальників мереж, що здійснюють діяльність на цьому ринку послуг.

Відповідно, постачальникам мереж було направлено Запит стосовно надання детальної інформації щодо послуг транзиту трафіку та за результатами збору даних встановлено, що:

- надання послуг транзиту трафіку забезпечувалося всіма визначеними постачальниками мереж;

- у 2024 році послуги транзиту трафіку надавались 202 користувачам таких послуг, з яких 130 користувачів є резидентами та 72 - нерезидентами.

Крім того, з метою оцінки роздрібного ринку послуг, пов'язаного з транзитом трафіку, проведено моніторинг вартості голосових послуг. Дані збиралися з відкритих джерел, зокрема з офіційних сайтів постачальників мереж, що надають послуги транзиту. На основі аналізу чинних тарифів та вартості викликів на інші мережі підготовлено таблицю з діапазоном роздрібних цінових пропозицій (див. п. 4.2. Звіту).

3. ВИЗНАЧЕННЯ (ВЕРИФІКАЦІЯ) ТОВАРНИХ ТА ГЕОГРАФІЧНИХ МЕЖ РИНКУ ПОСЛУГ

Ринок послуг транзиту трафіку - це сегмент електронних комунікаційних послуг, де постачальники мереж надають послуги з передавання трафіку голосової електронної комунікації між різними мережами, тобто забезпечують процес встановлення та підтримки електронною комунікаційною мережею фізичних та/або логічних з'єднань з метою проходження трафіка між двома іншими електронними комунікаційними мережами. Відповідно транзит трафіку здійснюється через мережу, яка не є мережею походження (оригінації) викликів або мережею призначення (термінації) викликів, а є проміжною мережею, яка виконує функцію транспортування трафіку між двома іншими мережами.

Визначення (верифікація) ринку певних послуг здійснюється з метою встановлення необхідності в попередньому регулюванні на певних ринках електронних комунікацій, незалежно від ринків, визначених відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції.

НКЕК визначає ринки, характеристики яких можуть обґрунтовувати запровадження регуляторних зобов'язань, а саме, визначає відповідні товарні, географічні та часові межі ринків з урахуванням рівнів конкуренції щодо доступу до фізичної інфраструктури електронних комунікацій, відповідно до принципів законодавства про захист економічної конкуренції, а також географічних оглядів розгортання мереж, що здійснюються згідно зі статтею 21 Закону про ЕК.

3.1. Товарні межі ринку

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних послуг, у межах якої користувач послуги за звичайних умов може легко перейти від користування однієї послуги до користування іншою, за такими ознаками:

- подібності функціонального призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;
- подібності фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
- наявності спільних груп споживачів та/або користувачів послуг (групи послуг);
- відсутності суттєвої різниці в цінах;
- здатності постачальників запропонувати нові послуги на заміну існуючих, в тому числі з урахуванням застосування різних технологій.

Під час визначення подібності функціонального призначення послуг аналізується здатність послуг виконувати одні і ті ж функції, а також задовольняти потреби користувача послуги.

Так, згідно з Законом про ЕК, транзит трафіка - процес встановлення та підтримки електронною комунікаційною мережею фізичних та/або логічних з'єднань з метою проходження трафіка між двома іншими електронними комунікаційними мережами.

Відповідно встановлення, підтримка електронною комунікаційною мережею постачальника фізичних та/або логічних з'єднань між двома іншими електронними комунікаційними мережами, можливе за умови взаємоз'єднання таких мереж.

Взаємоз'єднання мереж – тип доступу, що реалізується між постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг (операторами) шляхом фізичного та/або логічного з'єднання електронних комунікаційних мереж з метою забезпечення користувачу послуг одного постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг (оператора) підтримувати зв'язок з користувачем послуг іншого постачальника електронних комунікаційних мереж та/або послуг (оператора), або для забезпечення доступу до послуг, що надаються іншими суб'єктами господарювання, які мають доступ до відповідної мережі.

Правилами взаємоз'єднання визначено організаційні, технічні та економічні умови взаємоз'єднання електронних комунікаційних мереж постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, що є сторонами взаємоз'єднання мереж, при наданні послуг міжособистісних електронних комунікацій з використанням нумерації, які мають намір взаємоз'єднати або вже взаємоз'єднали свої електронні комунікаційні мережі, які функціонують у складі електронної комунікаційної мережі загального користування, зокрема встановлюють основні вимоги до договорів про взаємоз'єднання електронних комунікаційних мереж.

Відповідно до Правил взаємоз'єднання, точка взаємоз'єднання мереж – місце безпосереднього (фізичного) або програмного (логічного) з'єднання між технічними засобами електронних комунікаційних мереж сторін взаємоз'єднання, призначене для взаємного обміну трафіком, пропуску транзитного трафіку від/до мереж інших постачальників мереж.

Таким чином, послуга транзиту трафіку передбачає з'єднання мережі постачальника послуг транзиту трафіка з двома іншими мережами, відмінних від власної.

Відповідно, ринок послуг транзиту трафіку є оптовим, оскільки зазначена послуга надається виключно між постачальниками мереж, які забезпечують передачу транзитного трафіку через власну мережу з метою забезпечення наскрізного з'єднання між абонентами різних мереж під час надання послуг голосових електронних комунікацій кінцевим користувачам, за умови відсутності прямого взаємоз'єднання між відповідними мережами.

Тому, постачальником послуг транзиту трафіка слід вважати того, хто має технічний та юридичний контроль над мережею, що не є мережею походження (оригінації) або термінації викликів, але використовується для маршрутизації трафіку між двома іншими мережами. Такий постачальник забезпечує фізичну

та/або логічну передачу трафіку з метою його подальшого транспортування до мережі призначення та, зрештою, до кінцевого користувача.

Відповідно до Порядку маршрутизації трафіку, маршрутизація трафіку послуг голосових електронних комунікацій визначається наступним чином:

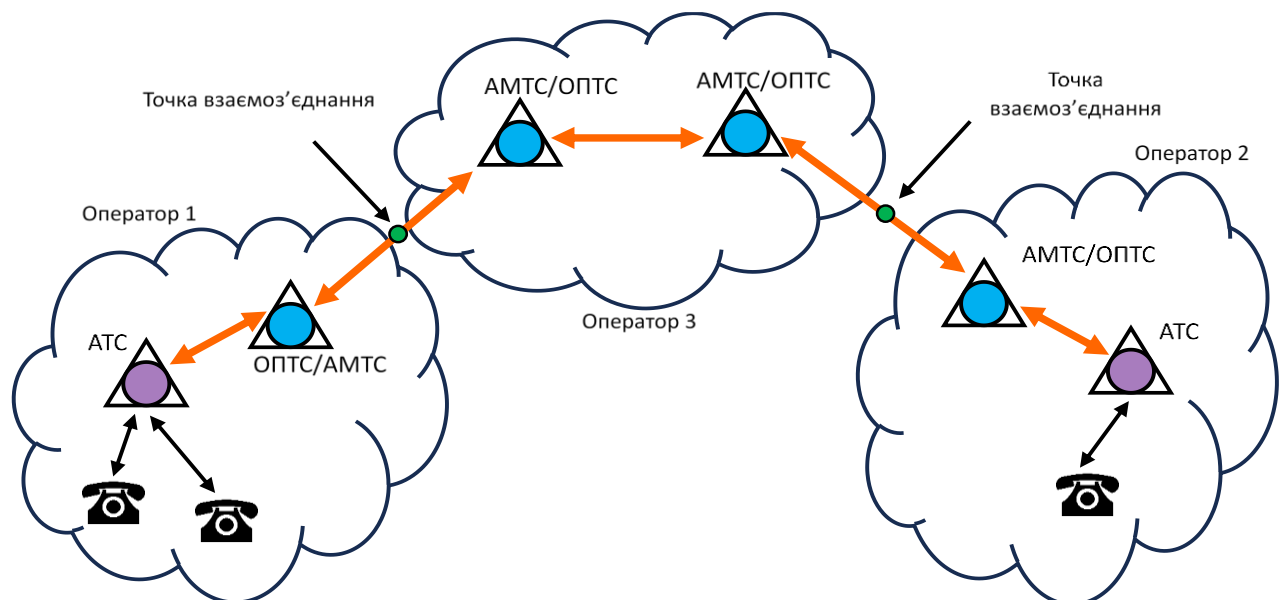
для мереж з комутацією каналів - це правила вибору маршруту(ів), які застосовуються комутаційною станцією для встановлення з'єднання з електронною комунікаційною мережею призначення з метою транзиту трафіку послуг голосових електронних комунікацій;

для мереж з комутацією пакетів - це правила вибору маршруту(ів), які застосовуються комутаторами або маршрутизаторами для передачі певного обсягу даних через одну або кілька мереж передачі даних з метою транзиту трафіку послуг голосових електронних комунікацій та встановлення з'єднання з електронною комунікаційною мережею призначення.

Крім цього, Порядком маршрутизації трафіку передбачено, що трафік послуг голосових електронних комунікацій розподіляється за видами на міжнародний та національний трафік. При цьому, при транзиті вхідного міжнародного трафіку між мережами постачальників мереж забороняється зміна виду цього трафіку на національний.

Типові схеми маршрутизації транзитного трафіку голосової електронної комунікації:

Рис. 1. Схема маршрутизації національного транзитного трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування

На рис. 1 зображено приклад встановлення з'єднання між двома абонентами електронних комунікаційних мереж фіксованого зв'язку, що належать Оператору 1 та Оператору 2 відповідно, та які не мають прямого взаємоз'єднання мереж. Для забезпечення маршрутизації національного трафіку між цими

операторами використовуються послуги транзиту трафіку, які надаються Оператором 3. У даному випадку Оператор 3 відіграє ключову роль у забезпеченні взаємоз'єднання між мережами Оператора 1 та Оператора 2, виступаючи постачальником послуг транзиту трафіку на мережі фіксованого зв'язку.

Рис. 2. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку в 2023 році, тис.хв.

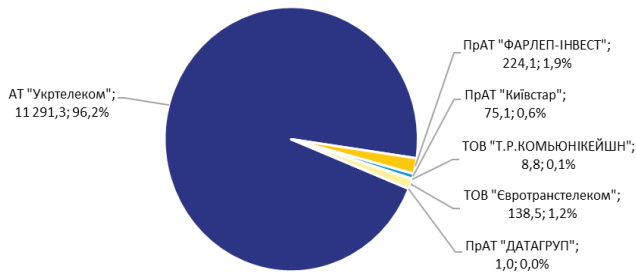
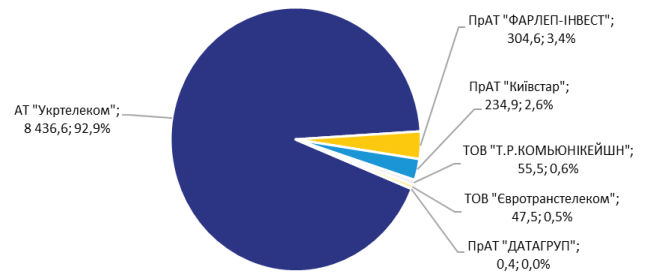

Рис. 3. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту національного трафіку між мережами фіксованого зв'язку в 2024 році, тис.хв.

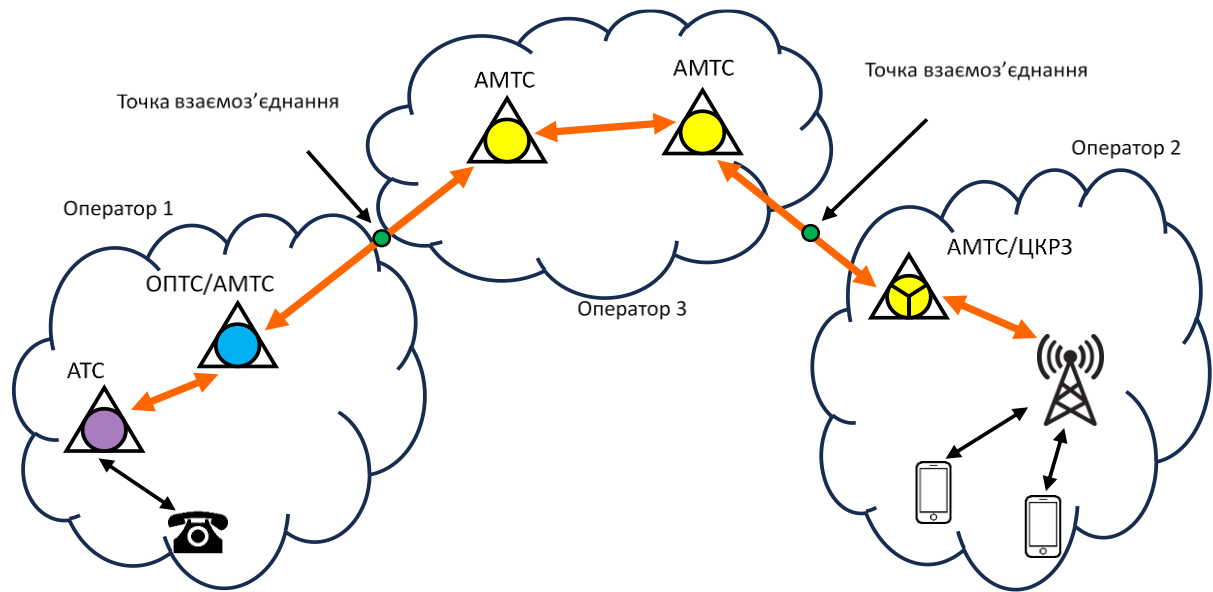

Послуги транзиту національного голосового трафіку між мережами фіксованого зв'язку надають:

- АТ "Укртелеком";
- ПрАТ "Датагруп";
- ПрАТ "Київстар";
- ПрАТ "Фарлеп-Інвест";
- ТОВ "Євротранстелеком";
- ТОВ "Т.Р.Ком'юнікейшн".

На рис. 2 та рис. 3 відображено зміни в частках обсягів транзиту національного голосового трафіку між мережами фіксованого зв'язку за 2023-2024 роки в розрізі постачальників мереж. АТ «Укртелеком» традиційно зберігає найбільшу частку ринку послуг транзиту трафіку, що зумовлено наявністю розгалуженої мережі фіксованого зв'язку, сформованій історично в результаті багаторічної діяльності у цій сфері.

Рис. 4. Схема маршрутизації національного транзитного трафіку голосової електронної комунікації між електронними комунікаційними мережами фіксованого та мобільного зв'язку

На рис. 4 зображено приклад встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі фіксованого зв'язку, що належить Оператору 1, та абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 2 відповідно, та які не мають прямого взаємоз'єднання мереж. Для забезпечення маршрутизації національного трафіку між цими операторами використовуються послуги транзиту трафіку на мережі фіксованого зв'язку, які надаються Оператором 3.

Рис. 5. Частки постачальників мереж за обсягом транзитного національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку в 2023 році, тис.хв.

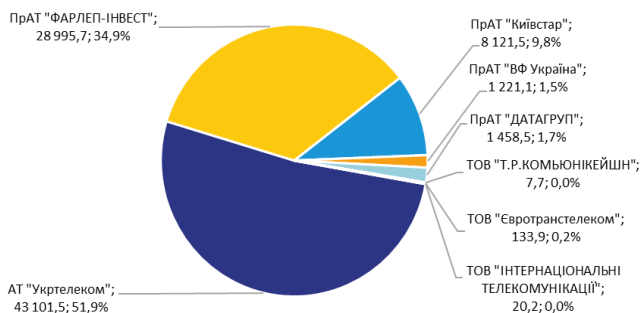
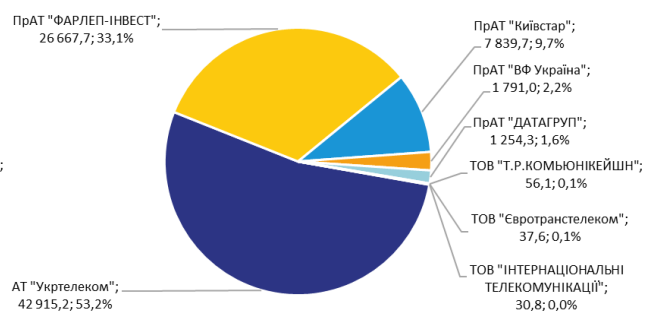

Рис. 6. Частки постачальників мереж за обсягом транзитного національного трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку в 2024 році, тис.хв.

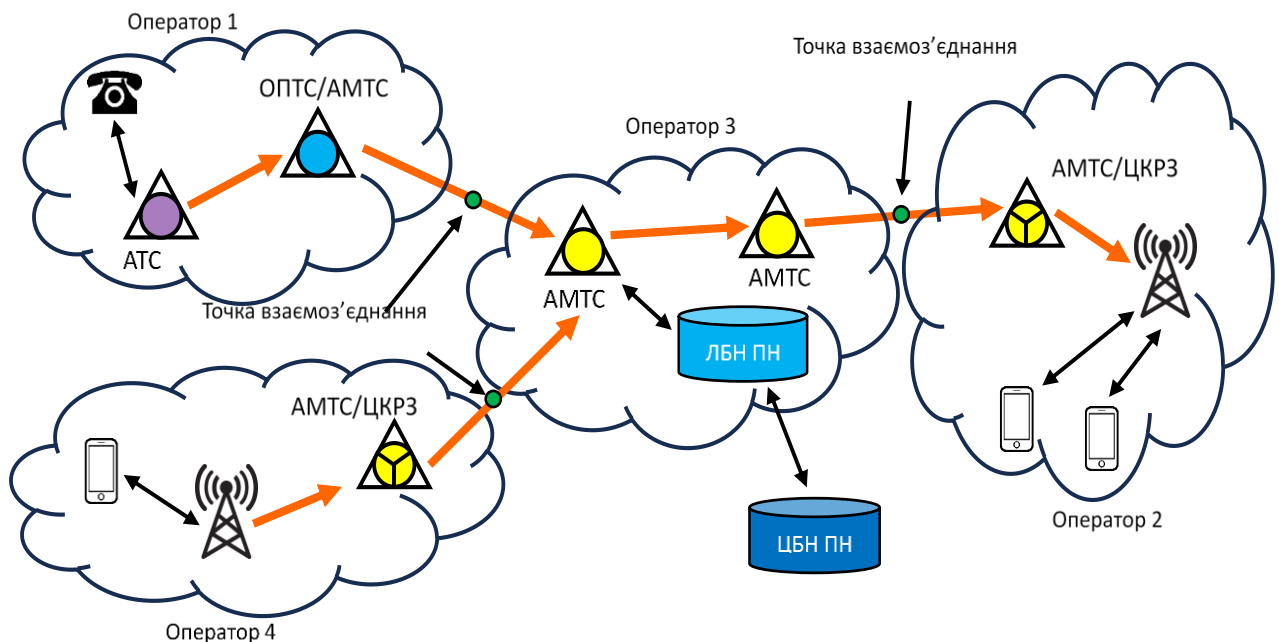
Послуги транзиту національного голосового трафіку між фіксованими та мобільними мережами зв'язку надають:

- АТ "Укртелеком";
- ПрАТ "ВФ Україна";
- ПрАТ "Датагруп";
- ПрАТ "Київстар";

- ПрАТ "Фарлеп-Інвест";
- ТОВ "Євротранстелеком";
- ТОВ "Інтернаціональні телекомунікації";
- ТОВ "Т.Р.Ком'юнікейшн".

На рис. 5 та рис. 6 відображено зміни в частках обсягів транзиту національного голосового трафіку між мережами фіксованого та мобільного зв'язку за 2023-2024 роки в розрізі постачальників мереж. Провідні позиції в сегменті транзиту національного голосового трафіку між мережами фіксованого та мобільного зв'язку займають АТ «Укртелеком» та ПрАТ "Фарлеп-Інвест".

Рис. 7. Схема маршрутизації національного транзитного трафіку голосової електронної комунікації між електронними комунікаційними мережами фіксованого або мобільного зв'язку та мережами мобільного зв'язку, у випадку перенесення абонентського номера на електронній комунікаційній мережі мобільного зв'язку

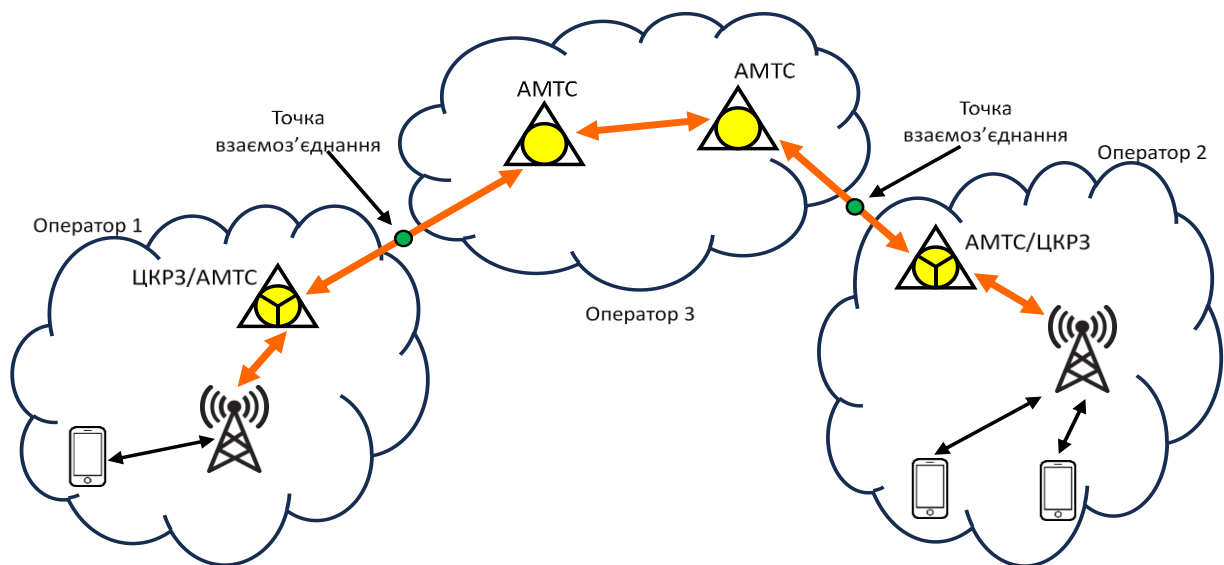
У випадку перенесення абонентського номера до іншої електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, рис. 7 інтерпретується наступним чином:

- встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі фіксованого зв'язку, що належить Оператору 1, та абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 2, здійснюється шляхом надання послуг транзиту трафіку Оператором 3, в разі коли постачальники мереж фіксованого зв'язку не мають власної Локальної бази даних перенесених номерів (далі - ЛБД ПН) і, відповідно, не можуть взаємодіяти з Центральною базою даних перенесених номерів (далі - ЦБД ПН) у частині отримання інформації про перенесені номери;

▪ встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 4, та абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 2, здійснюється шляхом надання послуг транзиту трафіку Оператором 3, в разі коли оператори мобільного зв'язку можуть не мати доступу до ЦБД ПН та/або ЛБД ПН, і, відповідно, не можуть використовувати дані ЦБД ПН та/або ЛБД ПН для прямої маршрутизації викликів до перенесених абонентських номерів, тобто для встановлення з'єднання застосовується принцип непрямой маршрутизації.

Тобто, абонент Оператора 1 здійснює виклик на абонентський номер, який згідно реєстру первинного розподілу ресурсів нумерації був виділений Оператору 3, проте був перенесений до мережі Оператора 2. Отже, виклик спочатку направляється до Оператора 3, який ініціює запит та отримує інформацію з ЛБД ПН щодо маршрутизації викликів до перенесеного абонентського номера, після отримання такої інформації здійснює подальшу маршрутизацію до Оператора 2. Відповідно, для забезпечення маршрутизації національного трафіку між цими операторами використовуються послуги транзиту трафіку Оператора 3.

Рис. 8. Схема маршрутизації національного транзитного трафіку голосової електронної комунікації між електронними комунікаційними мережами мобільного зв'язку

На рис. 8 зображено приклад встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 1, та абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, що належить Оператору 2 відповідно, та які можуть не мати такого прямого взаємоз'єднання мереж, або під час форс-мажорних обставин оператори не мають можливості здійснити пряму маршрутизацію трафіку. Для

забезпечення маршрутизації національного трафіку між цими операторами використовуються послуги транзиту трафіку на мережі фіксованого зв'язку, які надаються Оператором 3.

Рис. 9. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту національного трафіку між мережами мобільного зв'язку в 2023 році, тис.хв.

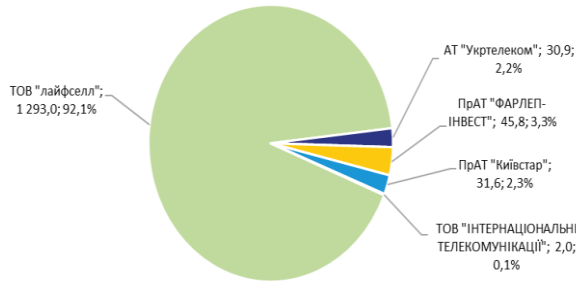
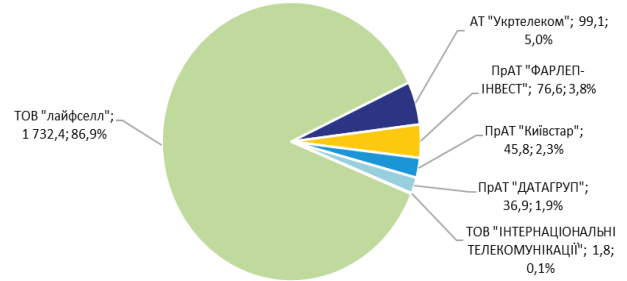

Рис. 10. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту національного трафіку між мережами мобільного зв'язку в 2024 році, тис.хв.

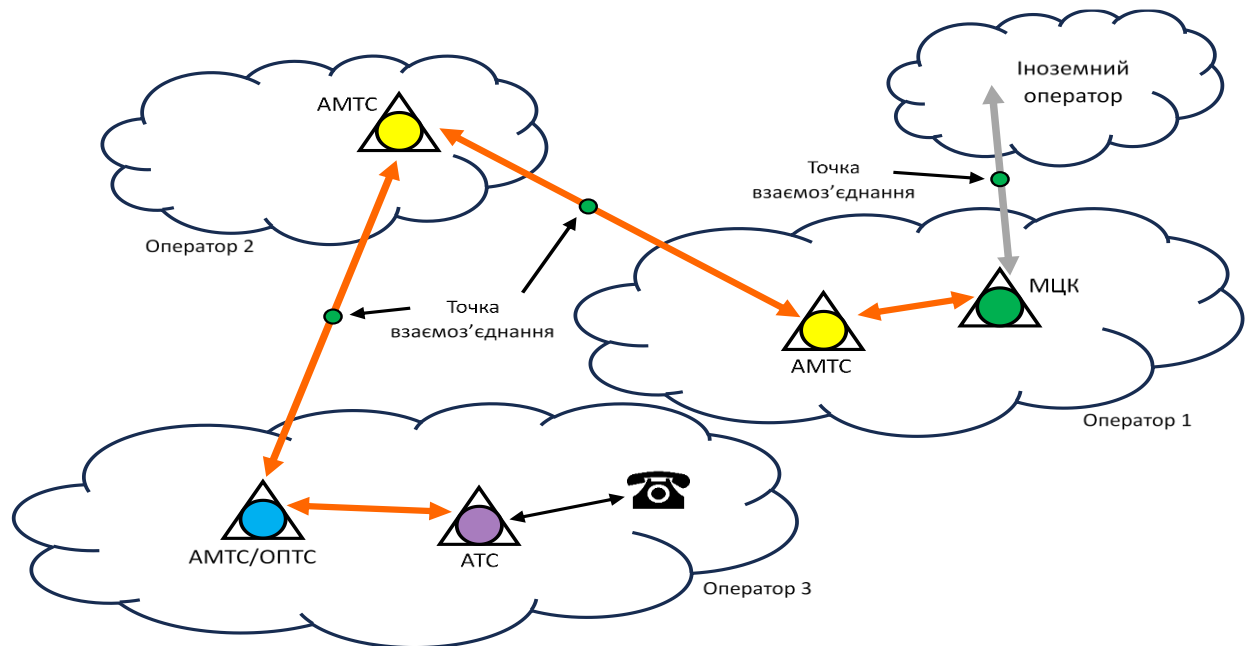
Послуги транзиту національного голосового трафіку між мобільними мережами зв'язку надають:

- ТОВ "лайфселл";
- АТ "Укртелеком";
- ПрАТ "Датагруп";
- ПрАТ "Київстар";
- ТОВ "Інтернаціональні телекомунікації".

На рис. 9 та рис. 10 відображено зміни в частках обсягів транзиту національного голосового трафіку між мережами мобільного зв'язку за 2023-2024 роки в розрізі постачальників мереж. Найбільшу частку в сегменті транзиту національного голосового трафіку між мережами мобільного зв'язку займає ТОВ "лайфселл".

Рис. 11. Схема маршрутизації міжнародного транзитного трафіку голосової електронної комунікації в електронній комунікаційній мережі фіксованого зв'язку загального користування

На рис. 11 зображено приклад встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі за межами території України, що належить іноземному оператору електронних комунікаційних мереж, та абонентом електронної комунікаційної мережі фіксованого зв'язку в Україні, що належить Оператору 3. Для забезпечення маршрутизації міжнародного трафіку між мережами Оператора 1 (як першої точки маршрутизації міжнародного трафіку на території України) та Оператора 3, Оператором 2 забезпечується транзит міжнародного трафіку послуги голосової електронної комунікації. Така модель характерна у випадку відсутності прямого взаємоз'єднання між Оператором 1 та Оператором 3.

Таким чином, для забезпечення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі за межами території України та абонентом електронної комунікаційної мережі фіксованого зв'язку в Україні, міжнародний трафік проходить через мережі щонайменше двох операторів фіксованого зв'язку, проте саме Оператор 2 здійснює функцію постачальника послуг транзиту, тобто забезпечує транзит міжнародного трафіку між мережею Оператора 1 (МЦК) та мережею Оператора 3 (кінцеве обладнання).

Рис. 12. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту міжнародного трафіку в 2023 році, тис.хв.

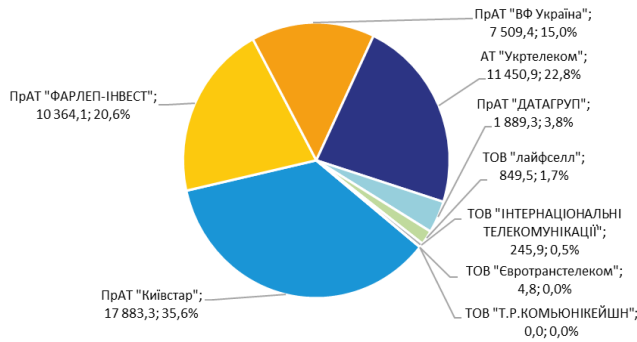
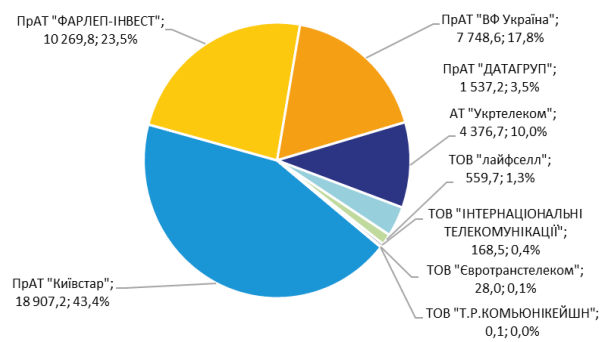

Рис. 13. Частки постачальників мереж за обсягом транзиту міжнародного трафіку в 2024 році, тис.хв.

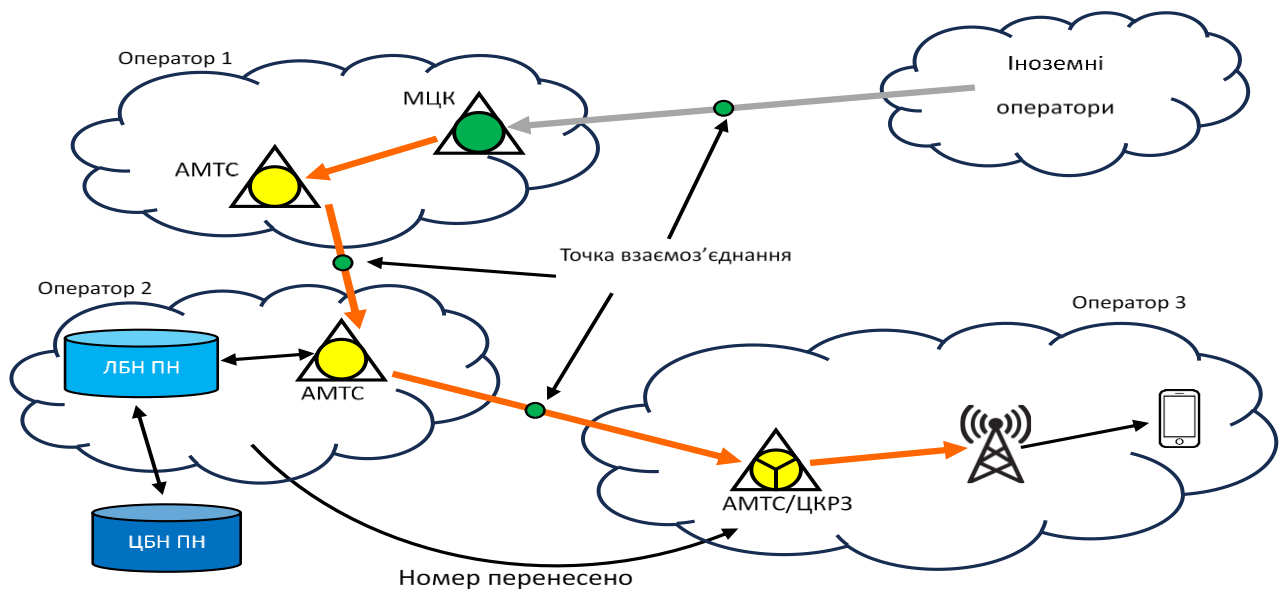

Послуги транзиту міжнародного голосового трафіку надають:

- АТ "Укртелеком";
- ПрАТ "ВФ Україна";
- ПрАТ "Датагруп";
- ПрАТ "Київстар";
- ПрАТ "Фарлеп-Інвест";
- ТОВ "Євротранстелеком";
- ТОВ "Інтернаціональні телекомунікації";
- ТОВ "лайфселл";
- ТОВ "Т.Р.Комбюнікейшн".

На рис. 12 та рис. 13 відображено зміни в частках обсягів транзиту міжнародного голосового трафіку за 2023-2024 роки в розрізі постачальників мереж. Найбільші частки в сегменті транзиту міжнародного голосового трафіку займають ПрАТ "Київстар", ПрАТ "Фарлеп-Інвест", ПрАТ "ВФ Україна" та АТ "Укртелеком".

Рис. 14. Схема маршрутизації міжнародного транзитного трафіку голосової електронної комунікації до електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку, у випадку перенесення абонентського номера на електронній комунікаційній мережі мобільного зв'язку

На рис. 14 зображено приклад встановлення з'єднання між абонентом електронної комунікаційної мережі за межами території України, що належить Іноземному оператору електронних комунікаційних мереж, та абонентом електронної комунікаційної мережі мобільного зв'язку в Україні, що належить Оператору 3. Для забезпечення маршрутизації міжнародного трафіку між мережами Оператора 1 (як першої точки маршрутизації міжнародного трафіку на території України) та Оператора 3, Оператором 2 забезпечується транзит міжнародного трафіку послуги голосової електронної комунікації. Така модель характерна у випадку відсутності прямого взаємоз'єднання між Оператором 1 та Оператором 3. У разі, якщо Оператор 1 не має доступу до інформації ЦБД ПН, виклик спочатку направляється до Оператора 2, який ініціює запит та отримує інформацію з ЛБД ПН щодо маршрутизації викликів до перенесеного абонентського номера, після отримання такої інформації здійснює подальшу маршрутизацію до Оператора 3. Відповідно для забезпечення маршрутизації міжнародного трафіку між цими операторами використовуються послуги транзиту трафіку Оператора 2.

Проведений аналіз технологічних особливостей маршрутизації транзиту трафіку засвідчив наявність чіткого функціонального розмежування між різними типами транзитних послуг — національних та міжнародних. Зазначені послуги надаються виключно в мережах фіксованого зв'язку, що зумовлено архітектурою таких мереж.

Електронні комунікаційні мережі фіксованого зв'язку забезпечують необхідну інфраструктурну спроможність для маршрутизації значних обсягів голосового та/або ІР-трафіку між різними мережами. Вони мають розвинену систему комутаційних центрів, транспортних каналів і точок взаємоз'єднання, що дає змогу ефективно виконувати функцію транзиту.

Водночас електронні комунікаційні мережі мобільного зв'язку, за своєю функціональною природою, орієнтовані на обслуговування трафіку кінцевих користувачів і не призначені для здійснення транзиту трафіку між сторонніми мережами. Відповідно технічна реалізація транзиту через електронні комунікаційні мережі мобільного зв'язку не передбачена.

Отже, кожен тип транзитних послуг передбачає передачу трафіку за окремим маршрутом до відповідних постачальників мереж, що унеможлиблює їх однакове функціональне використання.

Рис. 15. Структура загального обсягу транзиту трафіку за типами маршрутизації трафіку в 2023 році, %

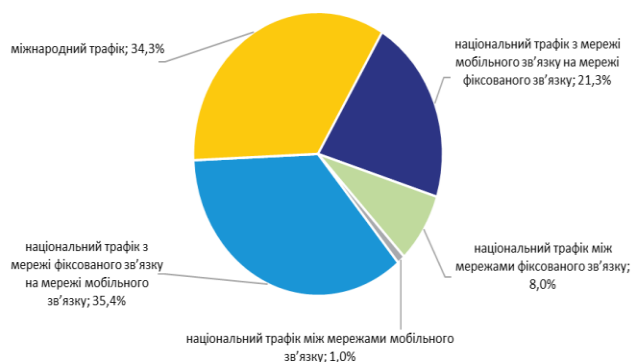
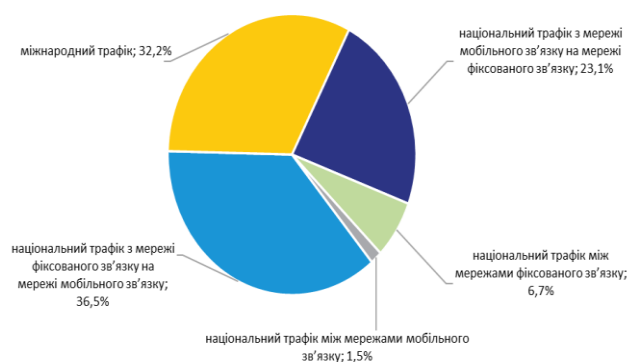

Рис. 16. Структура загального обсягу транзиту трафіку за типами маршрутизації трафіку в 2024 році, %

На рис. 15 та рис. 16. відображена структура загального обсягу транзиту трафіку за типами маршрутизації трафіку за 2023-2024 роки.

З огляду на вищезазначені технологічні та функціональні відмінності, НКЕК дійшла висновку, що національний транзит трафіку та міжнародний транзит трафіку - послуги які не є взаємозамінними, як за функціональним призначенням так і з боку попиту та пропозиції. Оскільки надання кожного типу такої послуги (національного та міжнародного) потребує впровадження окремих технічних рішень, здійснення інфраструктурних інвестицій, а також дотримання специфічних умов взаємоз'єднання електронних комунікаційних мереж між постачальниками мереж. Зокрема, для надання послуг транзиту як міжнародного, так і національного трафіку необхідним є укладення окремих договорів із постачальниками відповідних мереж, які визначають організаційні, технічні та економічні умови взаємоз'єднання.

Рис. 17. Частки постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту національного трафіку в 2023 році, тис.грн

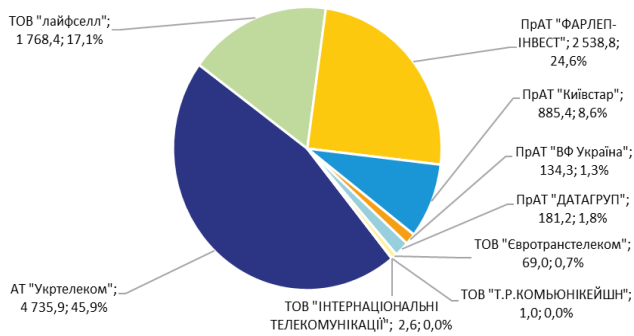

Рис. 18. Частки постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту національного трафіку в 2024 році, тис.грн

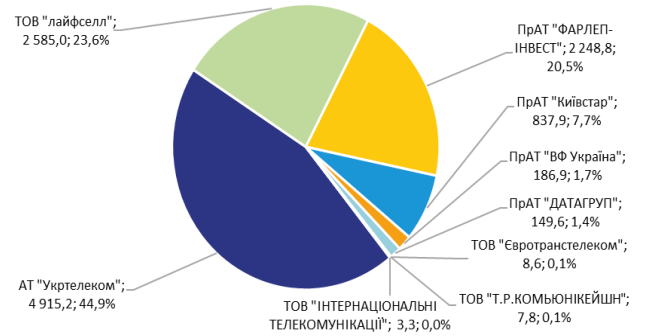

Рис. 17 та рис. 18 ілюструють частки постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту національного трафіку в 2023 та 2024 роках. Аналіз наведених даних свідчить про наявність перерозподілу ринкових часток у 2024 році, а саме:

- зменшилися частки: АТ "Укртелеком" на 1,0 відсотковий пункт та ПрАТ "ФАРЛЕП-ІНВЕСТ" на 4,1 відсоткових пунктів;
- частка ТОВ «лайфселл» збільшилась на 6,5 відсоткових пунктів;
- частки інших постачальників мереж залишаються майже незмінними.

Рис. 19. Частки постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту міжнародного трафіку в 2023 році, млн грн

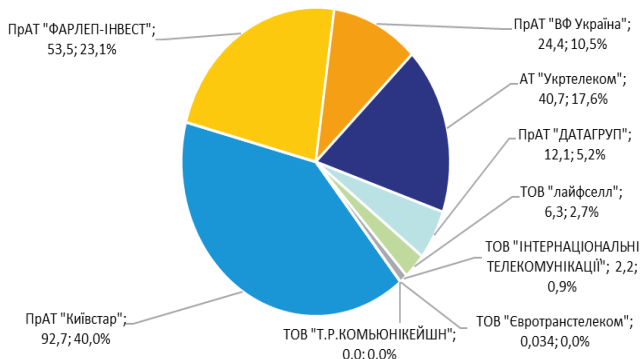

Рис. 20. Частки постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту міжнародного трафіку в 2024 році, млн грн

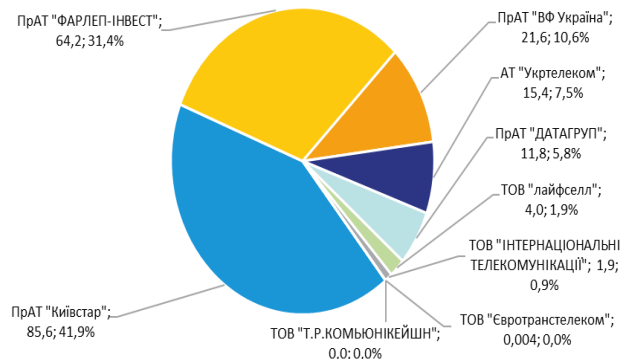

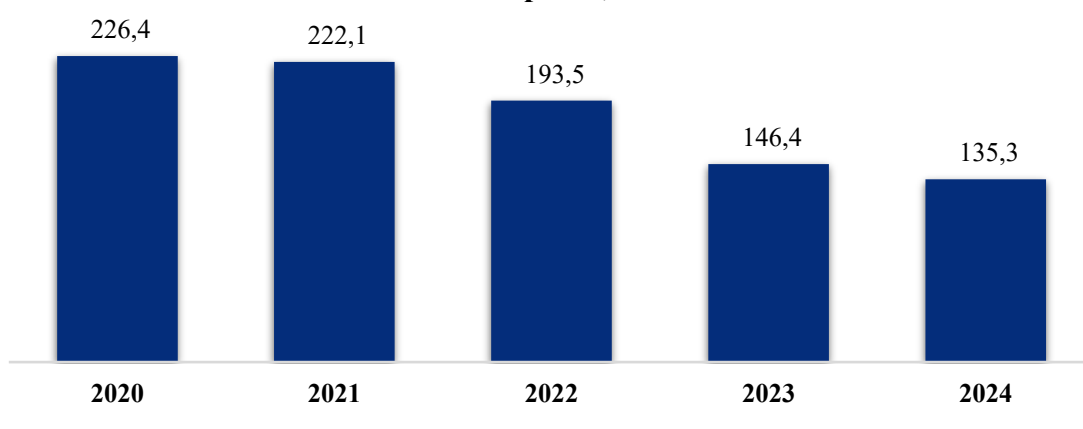
Рис. 19 та рис. 20 ілюструють розподіл часток постачальників мереж за доходами від надання послуг транзиту міжнародного трафіку у 2023 та 2024 роках. Аналіз наведених даних свідчить про суттєві зміни в структурі ринку у 2024 році, а саме:

- доходи ПрАТ "Київстар" від надання послуг транзиту міжнародного трафіку у абсолютному виразі знизилася з 92,7 млн грн у 2023 році до 85,6 млн грн у 2024 році, при цьому її відносна частка на ринку зросла на 1,9 відсоткових пунктів, що пов'язано із загальним скороченням обсягу ринку;
- частка АТ "Укртелеком" зменшилася на 10,1 відсоткових пунктів;

- частка ПрАТ "ФАРЛЕП-ІНВЕСТ" значно зросла на 8,3 відсоткових пунктів;
- частки інших учасників ринку залишаються відносно стабільними.

Водночас, зважаючи на наявність спільних рис у структурі ринку, технологічних особливостях надання послуг транзиту як національного, так міжнародного трафіку, а також подібне конкурентне середовище на цьому ринку, НКЕК вважає доцільним провести їх об'єднаний аналіз у межах застосування тесту трьох критеріїв. Такий підхід дозволить ефективно оцінити чи є ринок певних послуг таким, що підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань.

Рис.21. Динаміка зміни обсягу транзитного трафіку за період 2020-2024 років, млн хв.

На рис. 21 представлено загальний обсяг транзитного трафіку в Україні за період 2020-2024 років. Протягом зазначеного періоду спостерігається чітка низхідна динаміка: з 226,4 млн хв у 2020 році до 135,3 млн хв у 2024 році. Така динаміка може свідчити про загальне скорочення використання традиційних транзитних послуг та структурні зміни на ринку послуг транзиту трафіку.

3.2. Географічні межі ринку

Географічним охопленням ринку певних послуг є визначена географічна територія, на якій постачальники мереж та послуг беруть участь у попиті та пропозиції певної послуги, зокрема на якій умови конкуренції є подібними або достатньо однорідними і яку можна відрізнити від сусідніх територій з істотно різними конкурентними умовами. Тобто географічні межі ринку визначаються шляхом встановлення території, у межах якої постачальники мереж та послуг мають можливість надавати послуги та за межами якої, з погляду користувачів придбання послуг (взаємозамінних послуг) є неможливим або недоцільним.

Географічні межі ринку можуть включати територію держави, територію Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, районів або

частини їх території, у межах якої, за звичайних умов, користувач може задовольнити свій попит на певну послугу або територію здійснення діяльності такого постачальника.

Відповідно до пункту 10 розділу V Порядку географічна одиниця, з якої починається визначення географічних меж ринку певних послуг, встановлюється з урахуванням таких характеристик:

- розмір географічної одиниці має бути оптимальним, щоб уникнути ресурсномісткого та обтяжливого мікроаналізу, який може призвести до фрагментації ринку;
- географічна одиниця відображає структуру або топологію (фізичну інфраструктуру) мережі всіх відповідних постачальників;
- географічна одиниця має чітку та стабільну територію з урахуванням часових меж дослідження ринку.

Крім цього, умови конкуренції визначаються на підставі наявної інформації про обсяги надання певних послуг на різних територіях, наявності значних відмінностей у цінах на ці послуги та їх якості, регіональні відмінності в системі дистрибуції послуг та інші специфічні відмінності між різними територіями. За результатами визначення ринків певних послуг необхідно об'єднати відповідні послуги з переважно однорідними конкурентними умовами на відповідних географічних ринках.

Для того, щоб згрупувати географічні одиниці, відсутня необхідність в однорідності конкурентних умов для всіх географічних територій, включених в один ринок. Відповідно, там, де має оцінюватись значна кількість невеликих територій, ймовірно, буде існувати континуум конкурентних умов, що ускладнює проведення чіткої межі.

У таких випадках практичним і доцільним підходом є визначення чітких і однозначних критеріїв, відповідно до яких географічні одиниці об'єднуються та групуються на одному ринку певних послуг з урахуванням мети визначення ринку щодо необхідності попереднього регулювання на ньому.

З огляду на пункт 12 розділу V Порядку, в якому зазначено, що географічні межі ринку певних послуг визначаються на основі таких критеріїв:

- територіальний (територія охоплена мережею);
- правовий (існування географічних меж, встановлених законодавством);
- регуляторний (наявність відповідних дозвільних документів, доступ до мережі та взаємоз'єднання);
- ціновий (подібний рівень цін на аналогічні послуги в межах певної території).

Враховуючи наведені вище дані, а також інформацію, викладену в пункті 3.1 Звіту, НКЕК дійшла висновку, що географічними межами ринку послуг транзиту трафіку є виключно територія України. Ця територія охоплює зону покриття власної мережі кожного окремого постачальника мережі, на якій він фактично надає послуги транзиту трафіку. Іншими словами, ринок послуг транзиту трафіку визначається межами мережевої інфраструктури постачальника, що забезпечує надання послуги транзиту трафіку. Такий підхід

дозволяє ідентифікувати географічні межі ринку надання послуг, враховуючи технічні, економічні та регуляторні умови функціонування мережі в межах національної юрисдикції.

3.3. Часові межі дослідження ринку

Пунктом 14 розділу V Порядку визначено, що часові межі дослідження ринку певних послуг охоплюють час від закінчення проведення попереднього аналізу ринку, за умови його наявності, та складати не менше одного року, що передує даті проведення визначення ринків певних послуг.

Згідно з хронологією попередніх результатів аналізу ринку послуг транзиту трафіку, про що зазначено у вступній частині Звіту, попередній аналіз ринку 10 проводився у 2020 році відповідно до Закону про ТК (визнано таким, що втратив чинність 31.12.2021) та Порядку проведення аналізу ринків певних телекомунікаційних послуг та визначення операторів, провайдерів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках таких послуг, затвердженого рішенням НКРЗІ від 11.12.2018 № 640, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.01.2019 за № 54/33025 (визнано таким, що втратив чинність 17.08.2023). Крім того, аналіз здійснювався на основі показників діяльності операторів телекомунікацій, що надають послуги фіксованого телефонного зв'язку за 2016-2018 роки та 9 місяців 2019 року (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях).

За результатами попереднього аналізу ринку 10 – Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» було визначено оператором телекомунікацій з ІРП на ринку послуг транзиту трафіка на мережі фіксованого зв'язку на місцевому, міжміському та міжнародному рівнях, також прийнято відповідне рішення НКРЗІ від 14.01.2020 № 11 «Про результати аналізу ринку послуг транзиту трафіку у фіксованій телефонній мережі загального користування».

Згідно з абзацом третім пункту 4 розділу III Порядку НКЕК проводить аналіз ринку певних послуг упродовж строку, що не перевищує п'яти років з дня визначення постачальників із ЗРВ за результатами попереднього аналізу, якщо здійснює повторний аналіз ринку певних послуг, тож у 2025 році спливає п'ятирічний термін проведення повторного аналізу ринку 10.

Відповідно, у Звіті часові межі повторного дослідження ринку 10 (послуги транзиту трафіку) охоплюють період з 2020 року по 2024 рік, що не перевищує п'яти років з дня визначення постачальників із ЗРВ (істотною ринковою перевагою) за результатами попереднього аналізу в 2020 році.

4. АНАЛІЗ РИНКУ

Метою цього аналізу є з'ясування наявності ефективної конкуренції та покладення відповідних зобов'язань на постачальника із ЗРВ на оптовому рівні, якщо конкуренція виявиться неефективною.

Значний ринковий вплив – це позиція, еквівалентна домінуванню, що забезпечує постачальнику послуг економічну перевагу, дозволяючи йому діяти значною мірою незалежно від конкурентів і кінцевих користувачів.

Під час оцінки, чи має суб'єкт господарювання ЗРВ, визначення відповідного ринку має принципове значення, оскільки ефективну конкуренцію можна оцінити лише стосовно певного ринку. Визначення ринку, як правило, здійснюється з урахуванням заміщення з боку попиту та пропозиції протягом періоду огляду на основі наявних ринкових умов та їх ймовірного розвитку.

Заміщення попиту існує, якщо два продукти можна розглядати як досить схожі з погляду функціональних можливостей та характеристик. У такому випадку ціни на ці продукти будуть принаймні певною мірою залежати один від одного. Заміщення з боку пропозиції існує, якщо суб'єкт господарювання може вийти на ринок у короткостроковій перспективі з продуктом, достатньо схожим на продукти, що вже є на цьому ринку.

За умови відсутності ефективної конкуренції на визначеному ринку, виникає необхідність у визначенні постачальника із ЗРВ та накладенні відповідних зобов'язань на такого постачальника. Процес добору відповідних зобов'язань ґрунтується на виявлених проблемах конкуренції.

Найтипівіші проблеми конкуренції на оптовому та/або роздрібному рівні можуть бути такі: відмова в доступі, дискримінаційне використання інформації, тактика затримок, невиправдані вимоги, дискримінація якості, неналежне використання інформації про конкурентів, цінова дискримінація, перехресне субсидування, агресивні ціни, стратегічне проектування послуг для збільшення споживчих витрат на перехід, умови контракту для збільшення витрат на переключення споживачів, відсутність інвестицій, надмірні витрати/неефективність, низька якість.

Проблеми конкуренції можуть призвести до можливих негативних наслідків на роздрібному рівні, тобто закриття роздрібною та/або оптового ринку – збільшення витрат конкурентів, зменшення маржі, обмеження продажів конкурентів, та інші негативні наслідки. Аналіз ґрунтується не лише на минулих результатах діяльності постачальника із ЗРВ (в разі їх визначення), а скоріше на очікуваних діях чи поведінці з урахуванням результатів аналізу ринку. Аналіз не потребує доведення дискримінаційної практики, тобто фактичного зловживання ЗРВ.

Доступними засобами правового захисту або наборами засобів правового захисту на оптовому рівні, які найчіткіше вирішують виявлені проблеми конкуренції, можуть бути зобов'язання щодо доступу, недискримінації, прозорості, контролю цін та обліку витрат, а також ведення роздільного бухгалтерського обліку. Вигоди, які суспільство отримує від обмежень,

накладених на постачальника із ЗРВ, повинні бути більшими, ніж обмеження його прав або законних інтересів.

Протягом аналізованого періоду НКЕК не отримувала звернень щодо порушень конкуренції на ринку послуг транзиту трафіку. Тому питання регулювання цього ринку слід розглядати лише за умови, якщо відповідний роздрібний ринок не є ефективно конкурентним.

Під час аналізу роздрібною ринку застосовується підхід «зеленого поля», який передбачає відсутність врахування існуючого регулювання оптового рівня. Це дозволяє уникнути хибної оцінки конкуренції, коли роздрібний рівень може виглядати конкурентоспроможним виключно через дію регуляторних заходів на оптовому рівні. Після впровадження регуляторних заходів на оптовому ринку необхідно провести повторну оцінку роздрібною ринку, щоб визначити доцільність та ефективність подальшого регулювання.

4.1. Оцінка відповідних роздрібних ринків послуг, пов'язаних з оптовими ринками послуг транзиту трафіку

Будь який аналіз оптового ринку певних послуг розпочинається з проведення оцінки роздрібною ринку певних електронних комунікаційних послуг, пов'язаного з відповідним оптовим ринком.

З метою визначення відповідного роздрібною ринку, пов'язаного з оптовими ринками послуг транзиту трафіку необхідно визначити похідну послугу на роздрібною рівні.

Враховуючи, що послуги транзиту трафіку надаються виключно на оптовому рівні та є актуальними у випадках, коли між операторами відсутнє пряме взаємоз'єднання їхніх мереж. У такій ситуації транзит трафіку здійснюється через мережу третього постачальника, який виступає транзитним постачальником. З технологічного погляду, надання послуги транзиту виникає на етапі ініціювання виклику користувачем однієї мережі до користувача іншої мережі, і є необхідною умовою забезпечення з'єднання у разі відсутності прямого взаємоз'єднання між відповідними електронними комунікаційними мережами.

Таким чином, йдеться виключно про вихідні виклики користувачів до користувачів іншої мережі, коли постачальник мережі, з якої ініціюється виклик, не має прямого взаємоз'єднання з мережею викликаного користувача. У такому випадку здійснення виклику відбувається через мережу третього постачальника, обраного на договірних засадах між постачальниками мереж. Користувач послуги, який ініціює виклик, не має можливості впливати на маршрутизацію виклику або вибір постачальника мережі, через якого буде встановлено з'єднання, оскільки це визначається виключно технічною архітектурою та договірними засадами між відповідними постачальниками мереж.

Роздрібний ринок послуг вихідних викликів до абонентів інших мереж є тісно пов'язаним з оптовим ринком транзиту трафіку, оскільки саме в межах

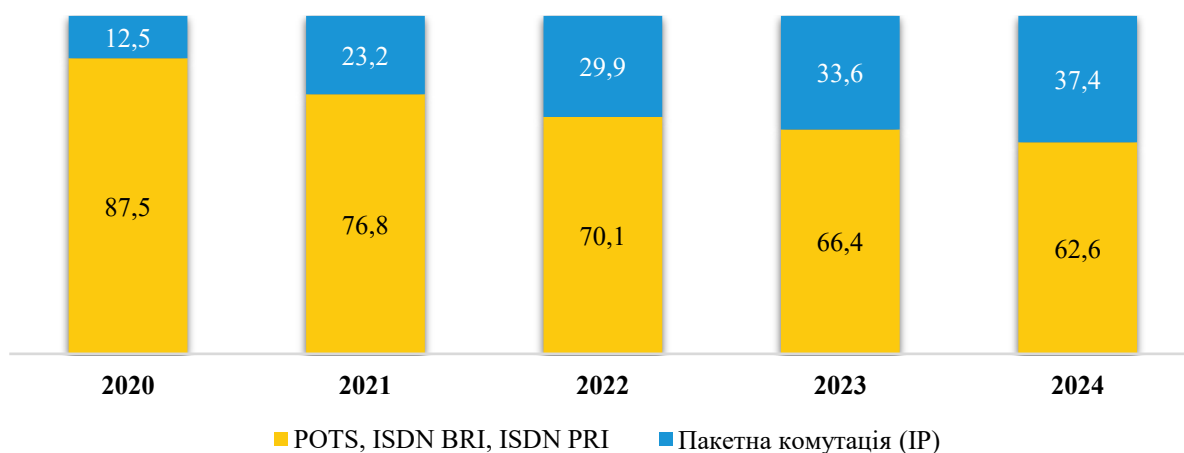

цього оптового сегмента виникає необхідність у забезпеченні транзитного з'єднання між електронними комунікаційними мережами різних постачальників.

Відповідно, ринок вихідних викликів на інші мережі на роздрібному рівні може розглядатися як функціонально пов'язаний сегмент відповідного ринку на оптовому рівні, що передбачає використання транзитних послуг для забезпечення завершення виклику у мережі іншого оператора.

Водночас, структурні зміни в роздрібному сегменті фіксованого зв'язку демонструють послідовну модернізацію мереж постачальників, а саме, перехід від традиційних технологій (POTS, ISDN) до мереж на основі пакетної комутації (IP).

Рис. 22. Динаміка зміни часток кількості ліній фіксованого зв'язку в розрізі технологій, %

На рис. 22 відображено динаміку зміни часток ліній фіксованого зв'язку за період 2020-2024 років у розрізі технологій. Спостерігається стабільне зменшення частки традиційних технологій зв'язку (POTS, ISDN BRI, ISDN PRI) - з 87,5% у 2020 році до 62,6% у 2024 році. Водночас частка ліній на основі пакетної комутації стабільно зростає - з 12,5% до 37,4% відповідно. Вказане свідчить про поступову модернізацію мереж постачальників та перехід до сучасніших технологій, що прямо впливає на якість надання голосових послуг і, відповідно, потребу у послугах транзиту трафіку. З огляду на це, зростання використання пакетної комутації має безпосередній вплив на розвиток оптового ринку послуг транзиту трафіку, оскільки визначає технічні засади маршрутизації викликів та принципи взаємодії між електронними комунікаційними мережами різних постачальників.

Таким чином, розвиток роздрібного сегмента в частині застосування сучасних технологій напряду впливає на функціонування оптового ринку транзиту трафіку, оскільки визначає доступність та гнучкість маршрутизації викликів між мережами різних постачальників, а також сприяє еволюції технічної архітектури взаємоз'єднань.

4.2. Огляд цінових пропозицій

У цілому, попит на послуги транзиту трафіку на оптовому ринку залежить від попиту на роздрібному рівні. Оскільки постачальник послуг, кінцеві користувачі якого генерують трафік, у випадку відсутності прямого з'єднання між мережею-ініціатором та мережею-отримувачем виклику, здійснюють маршрутизацію трафіку через транзитні мережі.

Слід зазначити, що в Україні в сфері електронних комунікацій діє принцип «оплачує той користувач, який ініціює виклик». Це означає, що потреба у використанні транзитних маршрутів виникає з боку оператора, що обслуговує абонента-ініціатора виклику, за умови відсутності прямого взаємоз'єднання мереж між операторами. Відповідно, кінцеві користувачі, які приймають виклики, не чинять тиску на свого постачальника щодо умов або вартості транзиту трафіку через мережі інших операторів.

Таким чином, НКЕК має здійснити оцінку, чи може будь-яка поведінка кінцевих користувачів прямо або опосередковано обмежувати постачальника мереж у встановленні ставок транзиту трафіку із урахуванням підходу «зеленого поля».

Існує ймовірність, що збільшення рівня оптової плати за послуги транзиту трафіку, а як наслідок можливе підвищення роздрібних цін на дзвінки для користувачів, може вплинути на попит, як приклад, шляхом зменшення кількості викликів до користувачів інших мереж або переходу на альтернативні засоби зв'язку. Однак, такий вплив малоімовірний, враховуючи пропоновані постачальниками мереж та послуг тарифних планів для своїх користувачів, які мають необмежену (обмежену, але велику) кількість вихідних хвилин до різних типів мереж, приклади тарифних планів наведено в табл. 2 та 3 станом на 19.05.2025.

Таблиця 2

Постачальник	Назва тарифу	Ціна, грн	Хвилини на місцеві номери	Хвилини на міжміські дзвінки	Хвилини на мобільні номери	Тариф понад базового пакета, грн/хв		
						Місцеві номери	Міжміські номери	Мобільні номери
Укртелеком	Простий	255	Безлім				2	2
	Домашній Базовий	325	Безлім	1200	1200		0,29	0,29
ФАРЛЕП-ІНВЕСТ	Безномерная телефонная линия	140	2000			0,1	0,78	1,50
	Розмовляй вільно 100	200	1000	100		0,1	0,66	0,66

	Розмовляй вільно 200	220	2000	200		0,1	0,66	0,66
	Телефонная линия - Домашний 200	290	2000	200		0,1	0,66	0,66
	Телефонная линия - Домашний 300	330	2000	300		0,1	0,66	0,66
ДАТАГРУП	Тариф	200	1100	200		0,50		0,60
ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ	IT Всесвіт Базовий	120		1000		0,50	0,10	0,50
	IT Всесвіт Стандарт	200		2000		0,50	0,10	0,50
	IT Всесвіт Преміум	350		3500		0,50	0,10	0,50
Т.Р.КОМ'ЮНІКАЦІЇ	Базовий	42,16	167			0,054	0,47	0,9
Євротранстелеком	Тариф	60,74				0,50		1,20

Таблиця 3

Постачальник	Назва тарифу	Ціна, грн	Інтернет, ГБ	К-ть хв. (дзвінки)	Тариф понад базового пакету на інші мережі, грн/хв
Київстар	LOVE UA Магніт	220	20	1200	3
	LOVE UA Світло	300	20	150	3
	LOVE UA Сила	350	50	300	3
ВФ Україна	Joice Start	270	20	500	3
	Joice Pro	330	30	600	3
	Joice Max	450	40	700	3
лайфселл	Максі	300	20	750	2
	Мега	500	50	1000	2

Враховуючи пункт 4 частини першої статті 57 Закону про ТК, яким було зазначено, що розміри розрахункових такс за послуги пропуску трафіка до

телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з ІРП встановлюються в порядку, затвердженому Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Зазначені розрахункові такси застосовувались до операторів телекомунікацій з ІРП, водночас розрахункові такси за послуги пропуску трафіка до мереж операторів телекомунікацій, що не мають ІРП, не можуть бути нижчими за відповідні розрахункові такси за послуги пропуску трафіка від їхніх мереж до мереж операторів телекомунікацій з ІРП. Проте після набуття чинності Закону про ЕК, такі розрахункові такси стали не обов'язковими для всіх постачальників мереж. Відповідно, послуги транзиту надаються в умовах дерегуляції ринку послуг транзиту трафіку та на договірних засадах у межах взаєморозрахунків між операторами, що обумовлено умовами договору.

У разі відсутності прямого взаємоз'єднання мереж між операторами вартість послуг транзиту трафіку, як правило, включається до вартості послуг вихідних викликів на роздрібному рівні. Роздрібні послуги зазвичай надаються у вигляді пакетних тарифних планів, що охоплюють визначений обсяг основних і супутніх послуг, оплата за які здійснюється відповідно до попередньої домовленості з постачальником (у формі післяплати або передплати). При цьому у 2024 році співвідношення обсягу національного транзитного трафіку до загального обсягу термінації національного трафіку становило лише 0,4%.

За таких умов вплив рівня оптової плати за послуги транзиту трафіку на формування роздрібних тарифів є мало ймовірним. Відтак застосування підходу «зеленого поля» в контексті аналізу відповідного ринку є недоцільним.

З огляду на приклади тарифних планів, які демонструють різноманітність тарифів та умов, користувачі мають можливість обрати оптимальний варіант, що найкраще відповідає їхнім індивідуальним потребам. Постачальники послуг пропонують варіативність тарифів враховуючи попит та потреби ринку з метою максимального ефективного задоволення запитів різних груп користувачів, що в свою чергу створює конкурентні умови. Зазначене стимулює ринок до розвитку та інновацій, змушуючи постачальників послуг постійно вдосконалювати свої пропозиції та послуги.

Підсумовуючи, через неможливість відокремлення вартості послуг транзиту трафіку від вартості послуг вихідних викликів, зокрема і від інших супутніх послуг, в рамках тарифних планів, що пропонуються користувачам, проведення тесту «гіпотетичного монополіста» (SSNIP) з урахуванням підвищення цін (наприклад, на 5-10%) на відповідну послугу є неможливим.

4.3. Оцінка роздрібного ринку за тестом трьох критеріїв

Згідно з Порядком, аналіз оптового ринку певних послуг розпочинається з проведення оцінки роздрібного ринку певних електронних комунікаційних послуг, пов'язаного з відповідним оптовим ринком, шляхом проведення тесту

трьох критеріїв та перевірки чи є пов'язаний роздрібний ринок (ринки) перспективно конкурентним за відсутності регулювання на оптовому рівні.

Застосування тесту трьох критеріїв до відповідного роздрібного ринку послуг вихідних викликів на інші мережі, як пов'язаного з оптовим ринком послуг транзиту трафіку, дозволяє НКЕК визначити, чи є підстави для запровадження попереднього регулювання на оптовому рівні.

У Звіті про результати аналізу ринків послуг термінації виклику, затвердженому рішенням НКЕК від 11.12.2024 № 755, наведено результати аналізу відповідного роздрібного ринку послуг вихідних викликів на інші мережі. Цей роздрібний ринок є функціонально пов'язаним із оптовим ринком послуг транзиту трафіку.

Відповідно до пункту 14 Розділу III Порядку НКЕК має право не проводити тест трьох критеріїв, якщо визначення та аналіз ринку певних послуг проводився у строк, що не перевищує трьох років з дня прийняття рішення про результати визначення ринків певних послуг або про результати раніше проведеного аналізу відповідного ринку певних послуг.

Оскільки тест трьох критеріїв щодо роздрібного ринку послуг вихідних викликів на інші мережі проводився у 2024 році, а його результати викладені у Звіті про результати аналізу ринків послуг термінації виклику, НКЕК вважає за доцільне не проводити цю процедуру під час аналізу оптового ринку послуг транзиту трафіку.

Разом з тим, у Звіті про результати аналізу ринків послуг термінації виклику зазначено, що роздрібний ринок послуг вихідних викликів на інші мережі не пройшов тест трьох критеріїв, оскільки другий критерій, що передбачає оцінку того, чи сприяє існуюча структура ринку досягненню ефективної конкуренції протягом певного періоду, не виконується. Така оцінка враховує стан конкуренції, що залежить, зокрема, від наявності та доступності фізичної інфраструктури електронних комунікацій, а також інших факторів, які впливають на рівень конкуренції, окрім бар'єрів для входу на ринок.

Водночас, НКЕК дійшов висновку, що існуюча структура цього ринку сприяє досягненню ефективної конкуренції протягом аналізованого періоду. Зростання частки вихідного трафіку на інші мережі та зменшення внутрішньомережевого трафіку в динаміці підтверджує тенденцію до ефективної конкуренції як на мережах фіксованого, так і на мережах мобільного зв'язку. Конкуренція між постачальниками послуг підтверджується обсягами вихідного трафіку, кількістю ліній фіксованого зв'язку та кількістю активних ідентифікаційних карток мережі мобільного зв'язку, а також різноманіттям тарифних планів (зокрема див. п. 4.2. Звіту). Додатковий вплив на роздрібний ринок мають VoIP-технології та популярність використання месенджерів (наприклад, Viber, WhatsApp тощо), які посилюють конкуренцію та надають користувачам послуг альтернативні способи зв'язку.

4.4. Оцінка оптового ринку за тестом трьох критеріїв

Перший критерій.

Ймовірно, для ринку послуг транзиту трафіку зберігаються високі та стійкі бар'єри входження, що може свідчити про наявність структурних, правових і регуляторних обмежень, які суттєво ускладнюють вихід нових постачальників мереж на відповідний ринок.

Структурні бар'єри. Послуги транзиту трафіку передбачають здійснення маршрутизації між різними електронними комунікаційними мережами загального користування, що вимагає наявності відповідної інфраструктури, зокрема транзитних вузлів, точок взаємоз'єднання, транспортних мереж, систем маршрутизації сигналізації тощо. Побудова такої мережевої інфраструктури потребує значних капітальних інвестицій і тривалого часу на реалізацію, а дублювання існуючої інфраструктури чинними постачальниками мереж може бути економічно недоцільним.

Аналізуючи бар'єри, входження на ринок нових учасників надання послуг транзиту трафіку передбачає необхідність створення відповідної мережевої інфраструктури, отримання необхідних технічних ресурсів (зокрема кодів маршрутизації), укладання договорів про взаємоз'єднання з іншими постачальниками мереж, а також впровадження та підтримку технічної сумісності. Це обумовлює високі початкові інвестиції, потребу в досвідченому персоналі та достатньому часі для реалізації проєкту. Відсутність належної інфраструктури або взаємоз'єднань безпосередньо впливає на якість та собівартість послуги.

Як свідчать дані регуляторної звітності, обсяг капітальних інвестицій у сферу електронних комунікацій у 2024 році становив 25,1 млрд грн, що вказує на високу фінансову вартість входу на ринок. Водночас наявні постачальники мереж, які вже мають розгалужену інфраструктуру, здатні забезпечувати послуги транзиту за нижчою собівартістю, що створює додаткову економічну перевагу та погіршує умови для нових учасників. Новим постачальникам мереж, у контексті наявних сталих господарських зв'язків між діючими постачальниками мереж ринку послуг транзиту трафіка та їхніми контрагентами, включаючи довгострокові договори на надання відповідних послуг, буде необхідно встановлювати суттєво нижчі тарифи, що, своєю чергою, може унеможливити покриття постійних витрат та досягнення операційної рентабельності на початкових етапах діяльності.

Регуляторні бар'єри. Згідно з Законом про ЕК, діяльність у сфері електронних комунікацій здійснюється на підставі загальної авторизації. Суб'єкти господарювання, які мають намір надавати послуги транзиту трафіку, повинні повідомити НКЕК про початок здійснення діяльності в установленому порядку. Водночас, без подання такого повідомлення провадження господарської діяльності у цій сфері забороняється.

Окрім того, для реалізації надання послуг транзиту трафіка постачальник мереж повинен мати укладені договори про взаємоз'єднання з іншими

постачальниками мереж, що потребує відповідних технічних і комерційних узгоджень. Укладення таких договорів не є автоматичним процесом і залежить від ринкової сили чинних постачальників мереж, що може створювати бар'єри доступу до ресурсів взаємоз'єднання.

Висновок. З урахуванням наявності високих структурних витрат, необхідності значних інвестицій в інфраструктуру, потреби укладення багатосторонніх угод про взаємоз'єднання, а також регуляторних вимог щодо авторизації, можна зробити висновок, що на ринку послуг транзиту трафіку наявні високі та постійні бар'єри для входу. Отже, НКЕК доходить висновку, що перший критерій виконується.

Другий критерій.

Другий критерій під час аналізу ринку є ключовим для визначення, чи має ринок потенціал розвиватися у напрямку ефективної конкуренції без постійного регуляторного втручання. Цей критерій передбачає оцінку динаміки ринкових процесів та рівня конкуренції, що забезпечує внутрішній потенціал до саморегулювання. Критерій спрямований на з'ясування, чи існують передумови для формування конкурентного середовища без необхідності попереднього регулювання (ex-ante), тобто чи функціонують внутрішні ринкові механізми, здатні з часом забезпечити конкуренцію без значного ринкового впливу окремих постачальників мереж.

Основні фактори, які впливають на досягнення ефективної конкуренції:

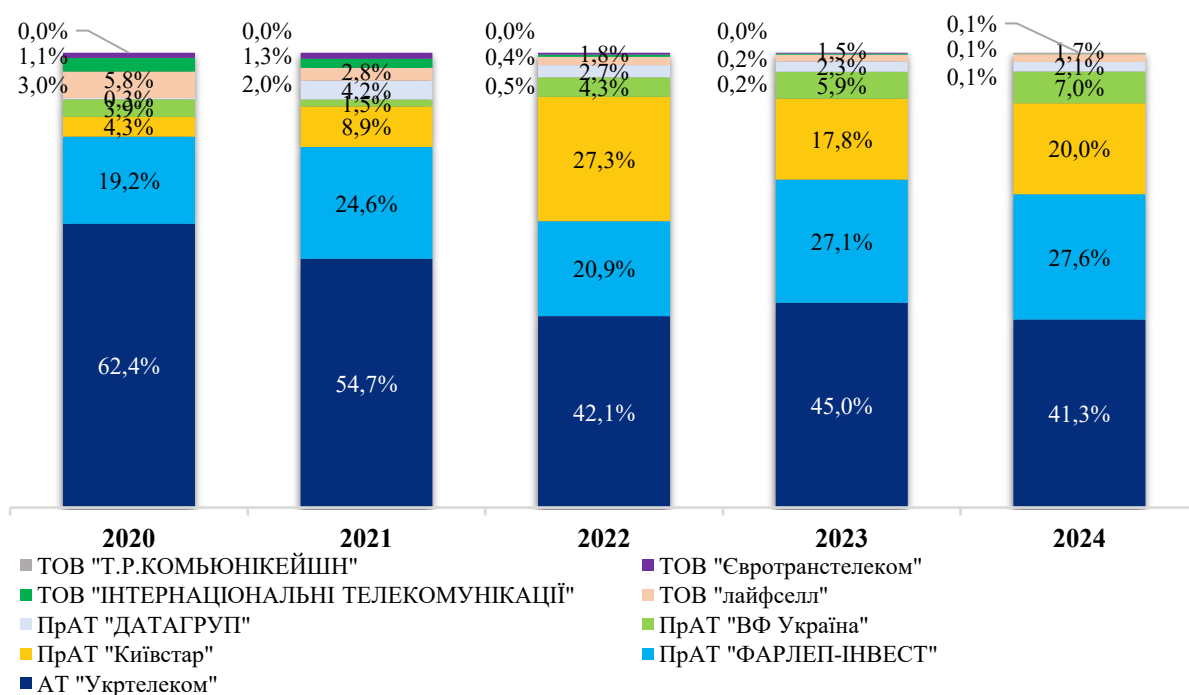
- розвиток конкурентного середовища;
- інноваційно-технічне оновлення;
- потенціал ринкової самодостатності.

Розвиток конкурентного середовища. Наявність достатньої кількості учасників ринку є базовою умовою для ефективної конкуренції. Ринок з одним або двома основними учасниками ринку, ймовірно, буде схильний до монополії або олігополії. Важливим є також зменшення в динаміці ринкової частки учасника ринку, який має становище економічної сили, або зростання часток альтернативних учасників ринку, що свідчить про перерозподіл часток та тенденції до сталої конкуренції, що стимулює розвиток ринку без потреби втручання регулятора.

Протягом аналізованого періоду кількість постачальників мереж на ринку послуг транзиту трафіку зазнала незначних змін — у 2023 році додався новий учасник ТОВ «Т.Р.КОМ'ЮНІКЕЙШН». Це може свідчити про обмежені можливості суб'єктів господарювання створювати нові мережеві елементи або розбудовувати інфраструктуру, які складно або економічно невигідно дублювати. Водночас, перерозподіл часток загального обсягу транзитного трафіку між постачальниками мереж свідчить про посилення конкуренції на ринку послуг транзиту трафіку (рис. 23).

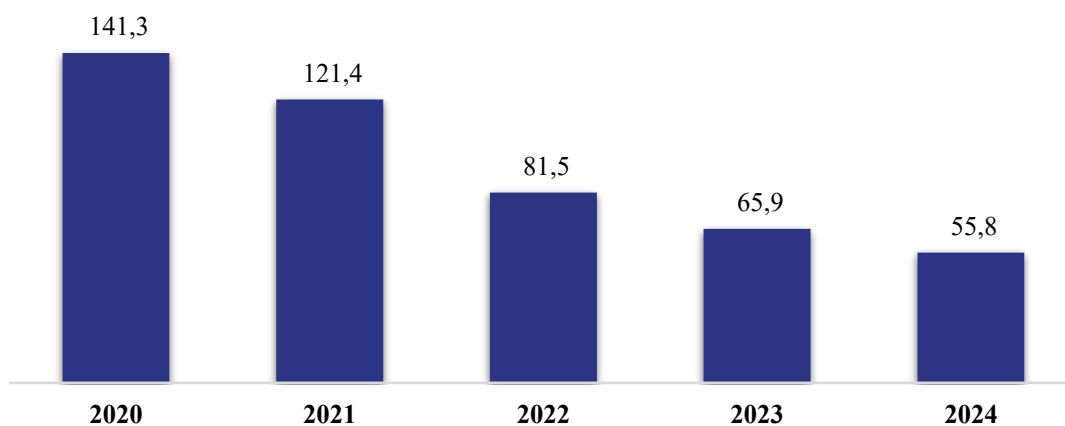
Рис. 23. Динаміка зміни часток загального обсягу транзиту трафіка на електронних комунікаційних мережах за 2020-2024 роки, в розрізі постачальників мереж

Аналіз динаміки розподілу часток загального обсягу транзиту трафіку між учасниками ринку свідчить про тенденцію до зміни ринкових позицій постачальників мереж, що, у свою чергу, є індикатором наявності активних конкурентних процесів на ринку послуг трафіка.

Так, найбільшу частку загального обсягу транзиту трафіку, протягом аналізованого періоду, має АТ «Укртелеком». При цьому спостерігається поступове зниження його ринкової частки — з 62,4% до 41,3%, що свідчить про зменшення його ринкової сили. Динаміка змін загального обсягу транзитного трафіку АТ «Укртелеком» відображена на рис. 24.

Рис. 24. Загальний обсяг транзитного трафіку АТ "Укртелеком" за 2020-2024 роки, млн хв.

Така динаміка може бути результатом активізації конкурентів та перерозподілу трафіку на користь інших постачальників, що підтверджує наявність конкурентного середовища на ринку послуг транзиту трафіку.

Також, в цей період спостерігається зменшення ринкової частки в наступних учасників ринку: ТОВ «лайфселл» (з 5,8% до 1,7%), ПрАТ «ДАТАГРУП» (з 4,2% до 2,1%), ТОВ «ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ» (з 3,0% до 0,1%) та ТОВ «Євротранстелеком» (з 1,1% до 0,1%).

Водночас, на ринку послуг транзиту трафіку спостерігається зростання ринкової частки окремих постачальників мереж, які зміцнюють своє економічне становище: ПрАТ «Фарлеп-Інвест» (з 19,2% до 27,6%), ПрАТ «Київстар» (4,3% до 20,0%) та ПрАТ «ВФ Україна» (з 3,9% до 7,0%). При цьому ринкова частка нового учасника ТОВ «Т.Р.КОМБІЮНІКЕЙШН» у 2024 році становить 0,1%.

Таким чином, зменшення ринкової частки АТ «Укртелеком», зростання часток альтернативних постачальників мереж, а також поява нового учасника ринку (ТОВ «Т.Р.КОМБІЮНІКЕЙШН») свідчать про наявність ознак здорового розвитку конкуренції на ринку послуг транзиту трафіку.

Відповідно, формуються сприятливі умови для посилення конкурентного середовища та зниження ризику зловживання економічною силою. Наявність альтернативних постачальників мереж на ринку послуг транзиту трафіку стимулює його розвиток шляхом впровадження інноваційних рішень, підвищення ефективності та створення більш привабливих умов для користувачів таких послуг.

У цьому контексті важливо зазначити, що після набуття чинності Закону про ЕК розрахункові такси за послуги транзиту трафіка втратили обов'язковий характер для всіх постачальників мереж. Внаслідок цього послуги транзиту трафіка надаються на договірних засадах у межах взаєморозрахунків між постачальниками мереж. Визначення економічних умов договору взаємоз'єднання, зокрема розмірів плати за доступ до точок взаємоз'єднання та транзит трафіка, ґрунтується на принципах собівартості та прибутковості відповідних послуг. Загалом, ринок послуг транзиту трафіку демонструє здатність до саморегулювання та успішно функціонує в умовах дерегуляції, без необхідності втручання з боку регулятора.

Разом з цим, тенденція до поступового зменшення обсягу транзитного трафіку зберігається протягом всього періоду дослідження (див. рис. 21).

Зменшення обсягу транзитного трафіку є одним із факторів, що впливає на динаміку ринку послуг транзиту трафіку. Найчастіше зниження трафіку є індикатором переходу користувачів послуг на альтернативні засоби комунікації. Окрім цього, вказане свідчить, що ринок послуг транзиту трафіку досяг своєї зрілості або можливо перебуває у стані спаду, оскільки попит на конкретний вид послуг зменшується.

Слід зауважити, якщо ринок природним чином зменшується через зміну попиту, потреба в запровадженні ex-ante регулювання зменшується, оскільки

ризик зловживання становищем економічної сили можуть бути обмеженими, а ризик впливу окремих учасників на конкуренцію – зниженими.

Інноваційно-технічне оновлення. Впровадження сучасних технологій дозволяє учасникам ринку ефективно реагувати на зміну споживчого попиту та на появу нових інноваційних рішень. Це підтримує життєздатність ринку та його здатність до саморегулювання. Якщо ринок самостійно демонструє високий рівень інновацій та адаптації до технологічних змін, це може свідчити про його здатність до ефективної конкуренції без зовнішнього втручання. Технологічний прогрес може нівелювати існуючий ринковий вплив, роблячи регуляторні зобов'язання менш актуальними. Хоча впровадження інновацій можуть вимагати значних інвестицій, водночас інші технологічні рішення можуть створювати можливості для входу нових учасників ринку, що сприятимуть підвищенню конкуренції, технологічному оновленню та диверсифікації пропозиції на ринку.

Одним із ключових напрямів трансформації ринку послуг транзитного трафіку є поступовий перехід від традиційних систем комутації каналів до мереж, побудованих на базі Інтернет-протоколу (далі - IP-мережі). У межах таких змін спостерігається поступова трансформація взаємозв'язків між постачальниками мереж, що надають послуги транзиту трафіку, що призводить до зміни архітектури транзитних маршрутів і формує нову логіку розподілу трафіку як на національному, так і на міжнародному рівнях. Така технологічна еволюція суттєво впливає на організацію транзитного трафіку, процеси його обробки, маршрутизації та взаємодії між постачальниками мереж.

Серед основних чинників, що зумовлюють такі зміни, можна зазначити про поширення IP-технологій як економічно ефективного та масштабованого рішення, а також спрощення доступу до ринку для нових учасників, у тому числі постачальників без власної інфраструктури.

Дані наведені на рис. 25 та рис. 26, свідчать про стійку тенденцію розвитку мереж фіксованого доступу до Інтернету, що є підтвердженням розвитку IP-мереж, які дедалі активніше використовуються як основна технологічна основа для передавання трафіку. Розвиток IP-мереж, у поєднанні зі скороченням використання традиційних технологій свідчить про структурні зрушення в архітектурі електронних комунікаційних мереж. Така динаміка вказує не лише на технологічну трансформацію інфраструктури, а й на зміну бізнес-моделей постачальників послуг, орієнтованих на ефективність, масштабованість та інтеграцію інноваційних рішень. У результаті IP-мережі поступово набувають статусу домінантної інфраструктури для транзиту трафіку, що, у свою чергу, відкриває нові можливості для конкуренції та впровадження нових сервісів.

Рис. 25. Проникнення домогосподарств* мережами фіксованого доступу до Інтернету, %

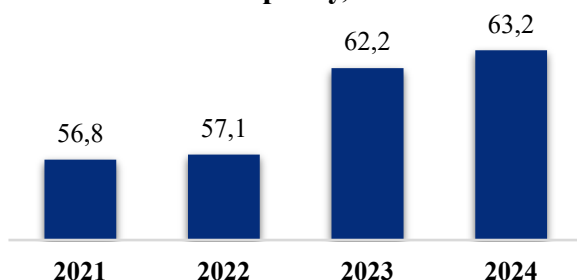
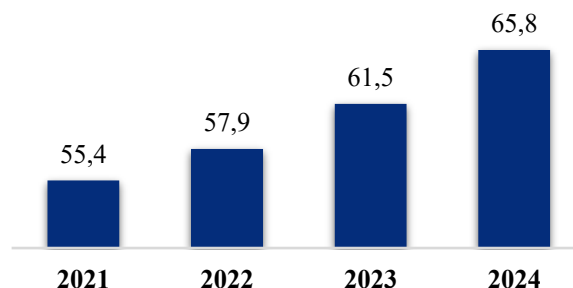

Рис. 26. Покриття населених пунктів* мережами фіксованого доступу до Інтернету, %

* Дані наведені без урахування даних АР Крим та м. Севастополя, а також частини територій, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), у Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях.

Потенціал ринкової самодостатності. Можливість ринкової самодостатності означає здатність ринку функціонувати ефективно без необхідності зовнішнього регулювання або втручання з боку регулятора, зокрема в частині підтримання конкуренції, забезпечення доступу до послуг, справедливого ціноутворення тощо.

Поточна ситуація на ринку послуг транзиту трафіку свідчить про наявність високого потенціалу до ринкової самодостатності. Одним із ключових чинників є присутність на ринку потенційних та активних учасників, які мають два і більше взаємоз'єднань з іншими постачальниками електронних комунікаційних мереж, що створює умови для вибору маршрутів передачі трафіку, знижує рівень залежності від окремих учасників ринку та сприяє конкуренції на рівні інфраструктури.

Крім того, розвиток технологій, зокрема впровадження IP-рішень, сприяє поступовій заміні традиційної інфраструктури та знижує бар'єри входу для нових учасників ринку завдяки гнучкості та масштабованості сучасних мережевих рішень.

Враховуючи, що після набуття чинності Закону про ЕК послуги транзиту надаються в умовах дерегуляції ринку послуг транзиту трафіку та на договірних засадах в рамках взаєморозрахунків між постачальниками мереж, що підтверджує про спроможність ринку функціонувати без втручання з боку регулятора.

Висновок.

Ринок послуг транзиту трафіку не відповідає другому критерію, що підтверджується перерозподілом ринкових часток між постачальниками мереж, зниженням частки АТ «Укртелеком», виходом нового учасника ринку, можливістю укладання прямих угод, а також скороченням обсягів трафіку на тлі технологічних змін і розвитку IP-інфраструктури.

У сукупності вищезазначені чинники вказують на те, що ринок послуг транзиту трафіку демонструє ознаки сталого функціонування та здатен

забезпечувати ефективність, доступність і конкурентність послуг без необхідності запровадження додаткового попереднього регулювання.

Враховуючи вищенаведене, НКЕК вважає, що другий критерій не виконується на ринку послуг транзиту трафіку, оскільки на ньому спостерігаються умови, які є еквівалентними тенденції до ефективної конкуренції.

Третій критерій.

Аналіз ринку послуг транзиту трафіку свідчить про наявність ознак поступового формування конкурентного середовища. Зокрема, спостерігається динаміка зменшення частки обсягів транзиту трафіка постачальників мереж, зокрема АТ «Укртелеком» як за обсягами трафіку, так і за доходами, що супроводжується поступовим перерозподілом часток між постачальниками послуг транзиту. Зазначена динаміка свідчить про зростання стабільності на ринку послуг транзиту трафіка та подальшого розвитку конкурентних взаємовідносин між його учасниками.

Разом із тим, аналіз ринку послуг транзиту трафіку виявляє наявність окремих факторів, які можуть обмежувати конкуренцію, зокрема структурних бар'єрів для входу нових учасників на ринок. Водночас упродовж аналізованого періоду не було зафіксовано скарг або доказів проявів антиконкурентної поведінки з боку діючих учасників ринку.

За часовий період аналізу ринку послуг транзиту трафіку спостерігається поступовий перерозподіл ринкових часток та стабілізація умов функціонування, що свідчить про зрілість ринку. Водночас чинне регулювання суміжних ринків, зокрема ринку послуг термінації трафіку, включно із запровадженням розрахункових такс термінації трафіку, а також встановленими регуляторними практиками щодо взаємоз'єднання, суттєво знижує ймовірність зловживань з боку постачальників мереж.

Крім того, варто враховувати загальноєвропейські підходи до аналізу відповідних ринків. Так, у низці країн-членів Європейського Союзу ринки послуг транзиту трафіку більше не підлягають обов'язковому ex-ante регулюванню відповідно до оновленої Рекомендації Європейської комісії щодо релевантних ринків. Це зумовлено досягненням зрілості таких ринків та стабілізацією їх умов функціонування.

З огляду на вищевикладене, застосування загального законодавства про захист економічної конкуренції в умовах стабілізованого та структурно конкурентного середовища є достатнім для виявлення та припинення можливих антиконкурентних практик.

Таким чином, НКЕК доходить висновку, що виключне застосування законодавства про захист економічної конкуренції у разі можливих недоліків ринку є достатнім для забезпечення ефективного функціонування ринку послуг транзиту трафіку, а відповідний критерій вважається невиконаним.

Загальний висновок

Визначення ринку певних послуг як такого, що підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань, здійснюється шляхом перевірки трьох критеріїв у сукупності. При цьому враховується наявність тенденції до ефективної конкуренції, що передбачає, що ринок певних послуг досягне стану ефективної конкуренції за відсутності ex-ante регулювання протягом аналізованого періоду.

Оскільки всі три критерії є кумулятивними, а відповідно до проведеного аналізу другий та третій критерій не виконується, НКЕК доходить висновку, що ринок послуг транзиту трафіку не підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань.

Варто зазначити, що такий висновок узгоджується з позицією Європейської Комісії та низки національних регуляторних органів у країнах-членах ЄС, які також дійшли висновку про недоцільність подальшого застосування ex-ante регулювання на ринку послуг транзиту трафіка.

5. ВИЗНАЧЕННЯ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ, ЯКІ ІНДИВІДУАЛЬНО АБО СПІЛЬНО МАЮТЬ ЗРВ

Оскільки за результатами аналізу ринку встановлено, що ринок послуг транзиту трафіку не підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань, НКЕК не визначає постачальників із ЗРВ.

6. ОЦІНКА СТАНУ РИНКУ ПЕВНИХ ПОСЛУГ ТА НАСЛІДКІВ В МАЙБУТНЬОМУ, ЯКЩО ТАКИЙ РИНОК НЕ ПІДПАДАЄ ПІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ РЕГУЛЯТОРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

НКЕК провела аналіз ринку послуг транзиту трафіку та дійшла висновку, що на цьому ринку не виконується тест трьох критеріїв та визначила, що ринок послуг транзиту трафіку, визначено як такий, що не підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань. Водночас, НКЕК продовжує оцінювати стан ринку та прогнозує наслідки його подальшого розвитку.

Оцінюючи стан ринку, НКЕК дійшла висновку, що ринок послуг транзиту трафіку в Україні перебуває на стадії поступової трансформації до більш конкурентного середовища. Відповідно, спостерігається зниження ринкової частки АТ «Укртелеком», і зростання часток альтернативних постачальників мереж, таких як ПрАТ «Фарлеп-Інвест», ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «ВФ Україна». Поява нового учасника (ТОВ «Т.Р.КОМБЮНІКЕЙШН») свідчить про наявність ознак відкритості ринку.

Технологічний перехід від традиційних систем до ІР-мереж, а також активне впровадження VoIP і SIP-технологій, сприяють зниженню бар'єрів входу та підвищенню гнучкості учасників ринку.

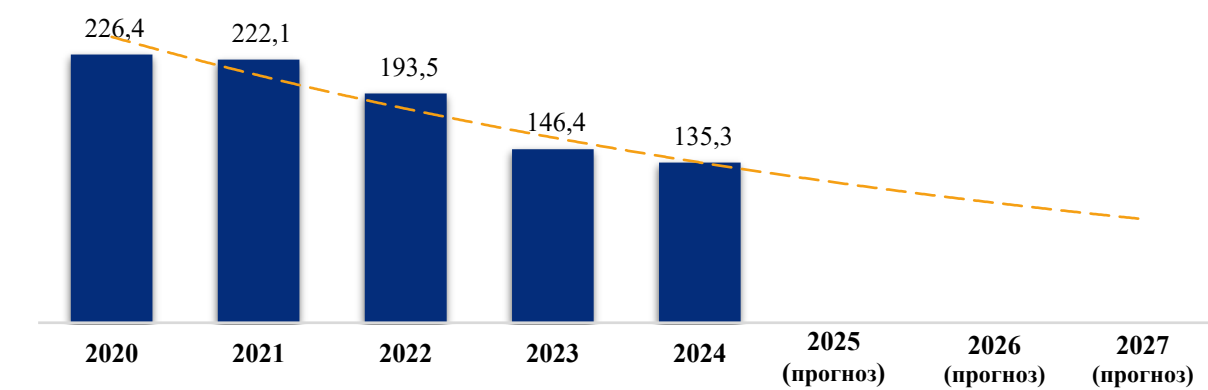
Відсутність скарг на антиконкурентну поведінку та зниження регуляторного тиску підтверджують потенціал ринку до саморегулювання. Загалом, потенціал ринку послуг транзиту трафіку до ефективної конкуренції та достатність застосування загального антимонопольного законодавства, вказують на здатність ринку функціонувати без додаткового ex-ante регулювання.

Тенденції розвитку ринку послуг транзиту трафіку та наслідки в майбутньому:

Зменшення впливу традиційних транзитних послуг. У зв'язку з технологічними змінами та переходом користувачів послуг до ІР-рішень очікується поступове скорочення обсягів транзиту трафіку послуг голосових електронних комунікацій.

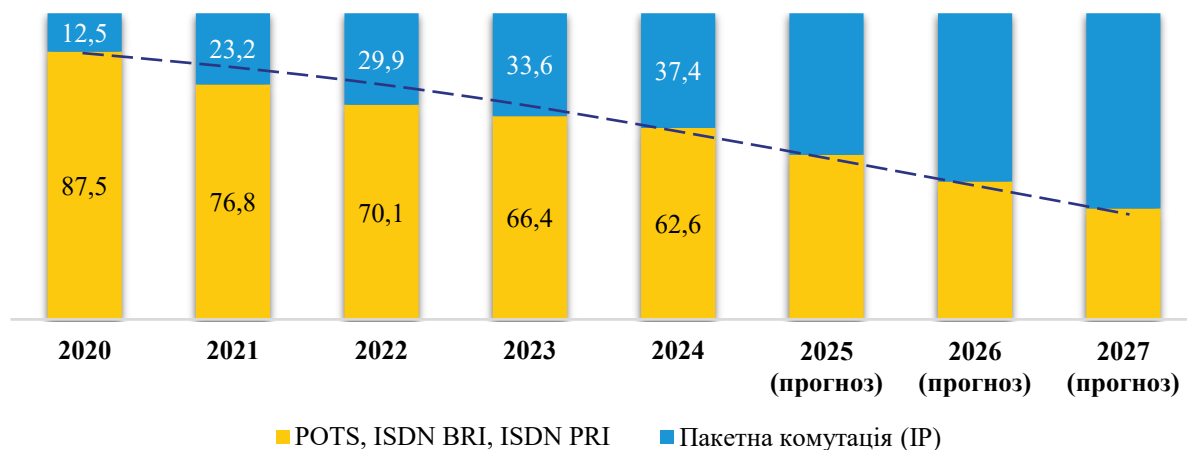

Рис. 27. Тенденція зміни загального обсягу транзитного трафіку, МЛН ХВ.

Технологічна трансформація мереж. Основною рушійною силою змін є поширення IP-мереж і VoIP-технологій, що сприяють переходу від традиційної до пакетної передачі даних. Це забезпечує ефективніше використання ресурсів, інтеграцію різних видів зв'язку та впровадження нових сервісів. VoIP-технології також оптимізують маршрутизацію трафіку й дозволяють гнучко керувати якістю послуг, що стимулює конкуренцію та зміну підходів до регулювання.

Рис. 28. Тенденція зміни часток кількості ліній фіксованого зв'язку в розрізі технологій, %

Посилення конкуренції серед постачальників мереж. Зниження частки ринку переважаючого постачальника мереж і зростання часток альтернативних учасників такого ринку створюють умови для більш динамічного розвитку ринку послуг транзиту трафіку.

Стабілізація ринку. Відсутність антиконкурентних практик та поступовий перерозподіл часток ринку серед його учасників вказують на формування зрілого конкурентного середовища. Ринок демонструє здатність до самостійного забезпечення конкуренції та відповідних умов взаємодії, що усуває необхідність у регулюванні.

Загальний висновок

Аналіз ринку послуг транзиту трафіку проведено відповідно до вимог Закону про ЕК та затвердженого НКЕК Порядку, що враховує сучасні європейські стандарти та методології, при здійсненні зокрема:

- визначення (верифікації) товарних та географічних меж ринків.
- оцінки стану відповідних роздрібних ринків послуг, пов'язаних з оптовим ринком послуг;
- оцінки роздрібно-оптового ринку за тестом трьох критеріїв;
- додаткової оцінки оптового ринку за тестом трьох критеріїв;
- оцінки стану ринку певних послуг та наслідків в майбутньому, якщо такий ринок не підпадає під запровадження регуляторних зобов'язань.

Слід зазначити, що підготовка, збір необхідних даних та процедура аналізу ринку послуг транзиту трафіку здійснювався в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ з урахуванням Законів України від 03.03.2022 № 2115-ІХ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» та від 03.03.2022 № 2118-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану».

Зважаючи на обмеженість у доступі до повної інформації, що виникла в умовах воєнного стану, оцінка стану ринку послуг транзиту трафіку могла мати певний рівень похибки. Однак, за результатами проведеного тесту трьох критеріїв як для роздрібно-оптового ринку послуг вихідних викликів, так і для оптового ринку послуг транзиту трафіку, підтверджено, що тест трьох критеріїв не виконується у сукупності, що свідчить про відсутність необхідності запровадження регуляторних зобов'язань на оптовому ринку послуг транзиту трафіку.

За результатами аналізу ринку послуг транзиту трафіку встановлено, що ринкові умови демонструють ознаки ефективної конкуренції, зокрема ринок послуг транзиту трафіку здатен до саморегуляції без необхідності додаткового регуляторного втручання, перебуває на етапі технологічної трансформації та структурного оновлення, що відповідає європейським підходам щодо дерегуляції подібних ринків.

Таким чином, НКЕК дійшов висновку, що поточний стан ринку послуг транзиту трафіку свідчить про його готовність функціонувати у конкурентному середовищі без необхідності впровадження регуляторних зобов'язань, що сприятиме, в свою чергу, подальшому розвитку ринку електронних комунікацій в Україні.

7. РЕЗУЛЬТАТИ КОНСУЛЬТАЦІЙ З УЧАСНИКАМИ РИНКУ, ІНШИМИ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

